LES DONES DELS ANELLS

Marta Capdevila Peydró

Per a la meva descendència de moment: Kader Amara, Ufuk Horitzó i Llum Ayla.

“Ve un dia que el passat no se soporta”
Els primers freds.
Joan Margarit

“- I ara què? - preguntà - No ens en podem anar tots a la Cerdanya. ..”
De teves a meves.
Pere Calders

DES DE L'ISLAM

L'Eva es va apropar a la botiga. Era plena de joies precioses i va trencar el vidre i va sonar una llarga sirena d'alarma. Quan va arribar no hi havia ningú i de cop van aparèixer un munt de dones; anaven tapades, faldilles llargues fins els peus i mocadors al cap. L'escridassaven amb crits aguts i ensordidors mentre l'arraconaven en un racó del passadís del basar, que era ple de botigues de joies, de catifes treballades amb mans artesanes, de bosses de viatge de cuiro, d'orfebreria elegant i exòtica...

L'Eva es defensava en el seu idioma i els deia que feia dies que no menjava res, que tenia gana i es veia forçada a robar; deia que la deixessin respirar, plorava i somicava i les dones dels mocadors al cap l'escridassaven. Va venir una dona jove amb burca que parlava la seva llengua, tenia uns ulls preciosos i tranquils, i va parlar mentre li rodolaven unes llàgrimes pels ulls.

-Per què vols l'or? Vols l'or? Té.

I es va treure dels canells els braçalets que duia, es va treure els anells, i li ho va oferir tot.

-I ara què faràs? No tens a qui vendre'l! No es pot menjar. Aquí no hi ha homes que treballin. Aquí no hi ha comerç, tots els homes són a la guerra.

I es van abraçar amb força mentre ploraven en diferents llengües que a la fi eren la mateixa, la llengua del dolor, de la soledat, de la guerra. I la dona del burca no li deia cap mentida. La ciutat era arrasada, d'homes només n'hi havia de vells que intentaven amb els seus savis consells que no defallís l'esperança, però no hi havia nens ni nenes perquè no hi havia homes per

poder engendrar. Hi havia només homes vells que mantenien les dones amb il·lusió mentre es cagaven i es pixaven a sobre i s'havia de tenir cura d'ells perquè eren l'esperança de continuar viva una cultura, un pensament i una fe. I les dones orientals i la forastera es van abraçar i van plorar juntes mentre sonava l'alarma de la botiga de l'or. I totes juntes van cantar els noranta-nou noms d'Alà, que és una cançó que va fer el nord-americà Cat Stevens quan es va convertir a l'Islam i va canviar el seu nom pel de Yusuf Islam. I cantaven ni molt alt ni molt baix i es va deixar de sentir la sirena de la botiga. I va passar que van anar arribant una renglera d'homes; arribaven ferits, cansats, bruts, atordits, somrients i alegres perquè sentien les seves dones cantar: "Déu és gran i Mahoma el seu profeta", i això els feia somriure.

Aquests homes potser ja no podrien treballar, però podrien engendrar una nova generació que tornés l'alegria i la il·lusió. I les dones i els homes s'abraçaven i l'Eva va agafar els braçalets, els anells i les arracades que li havia donat la dona del burca i se'ls posar. Es va omplir els dits d'anells, d'amples i de prims, i va agafar un mocador i se'l va posar al cap i es va unir als càntics i va dir: "Déu és gran" mentre somiava la pau i les terres conreades i el comerç restablert, i l'intercanvi de diners i de menjar, i va desitjar que les rialles dels nens i les nenes i els seus jocs d'innocència tornessin, i tot cantant s'eixugava les llàgrimes. La dona del burca li va dir: "Treu-te el mocador del cap. Torna a la teva terra tal com has vingut fins aquí. I amb la teva llengua i amb la teva fe resa tal com fem nosaltres per la pau i l'enteniment entre els pobles."

LES VACANCES

La noia corria per la platja amb una cadència pausada. Feia més de mitja hora que corria, era el zen del córrer, i quan més estona feia que corria menys cansada es trobava i més gust tenia en fer-ho. Duia una roba lleugera. No feia gaire calor en aquella hora i no hi havia gent estirada a la sorra, quan comencés a veure gent ho deixaria i se n'aniria a l'hotel a dutxar-se.

La platja era llarga amb una sorra molt fina; ella corria descalça i duia les sabates esportives penjades al coll lligades entre elles pels cordons. Començava a estar cansada i a fer calor. Mentre pensava si deixar de córrer, va veure l'anell allà terra com si estigués esperant que algú s'hi fixés, i ella s'hi va fixar i va aturar el seu esport matiner per recollir-lo. Era senzill i semblava or del bo. Era una baga una mica arrodonida i ampla. Brillava amb els primers raigs de sol del matí.

La noia el va agafar -"una cosa perduda que no té nom no té amo", va dir-se, fluixet -, així que va decidir posar-se'l al dit índex de la mà esquerra, el dit de les casades, i li va venir a la mida. Va pensar que aquella troballa insòlita bé podria alegrar-li el dia. Quan va ser al passeig marítim es va calçar les sabates esportives i es va encaminar a l'hotel, que no era gaire lluny.

Després de la dutxa va baixar a la cafeteria a esmorzar. L'esperava un dia curt; era l'últim dia de les seves vacances, l'endemà li tocaria agafar el tren cap a Barcelona i endinsar-se altre cop en el món sorollós dels clàxons, de les presses, les corredisses, els entrebancs amb altra gent i a la monotonia del treball que feia amb coneixement i que mai la va satisfer realment. Per la "tele" donaven el temps. Són les contradiccions del segle XXI: en algun indret de la Península hi havia inundacions i allí, en aquell cul de món, feia un sol insolent i espaterrant com ell mateix. Duia un vestit florejat amb tiretes a les espatlles, era un vestit bonic i senzill que es va comprar al mercat que feien en aquell poble un cop a la setmana; el va comprar a una gitana cridanera, estava molt bé de preu però ella encara va voler regatejar i volia pagar menys pel vestit del que li demanava la gitana però no va saber fer-ho molt bé o la gitana era molt llesta. Al final va pagar el preu del vestit que li demanaven i encara va haver d'endur-se una bossa de ma que també va pagar i que no li agradava gens ni mica.

Asseguda al davant d'un suc de taronja es va mirar la seva troballa, que brillava al dit.Se la va treure per mirar-la millor i va descobrir que al seu interior hi havia la inscripció amb lletres estranyes d'un nom. Li va costar d'entendre la cal·ligrafia i després d'observar bé va saber llegir el nom. Hi deia Eva i els números que semblaven d'un any: 1961.

1961? Seria l'any de casament o prometatge de la tal Eva? Així, va pensar ella, si és l'any de casament, posant que es casés als 23 anys, que és l'edat més corrent per casar-se, i sabent que som al 2010... l'autèntica propietària ja devia passar dels 70!

Va deixar l'anell reposar sobre la taula mentre untava de mantega una torrada. Si l'anell tenia nom tenia amo, pensava ella. També podia fer esborrar el nom o en un moment donat vendre-se'l a aquella mena de joiers que trafiquen amb or.

Va passar que per la tarda, passejant pel casc antic del poble, va veure a l'entrada d'un local un rètol que deia "Eva1961"; era la mateixa cal·ligrafia de l'anell, el mateix nom i el mateix any...

Era el que es coneix com a *farolillo rojo* o, més ben dit, una casa de barrets i en català més corrent, una casa de putes; a ella li va fer aquesta impressió a primera vista i no s'equivocava. Va dubtar.

-Què faig: entro o no entro?

Mai havia entrat en un local d'aquesta mena.

-Quina mena de gent hi haurà aquí dins? Homes, clar! Dones, doncs també! Així, què hi ha de diferent de qualsevol altre establiment?

A dins hi havia una llum tènue una mica vermella. Era un local espaiós, a la dreta una barra llarga on s'asseien parelles en tamborets i més al fons dones que xerraven. A mà dreta hi havia un petit entarimat a forma d'escenari que es trobava buit. Sonava de fons Vinicius de Moraes.

Al sentir aquella música, per ella estimada i de bons records, va ser com si entrés a casa seva. Ja sabem que la música en moltes ocasions agrupa les persones.

Darrera de la barra hi havia dos cambrers: un de negre i alt com un gegant, una mica gras o senzillament corpulent i un altre de blanc, també alt però més magre, molt jove i amb els cabells arrissats.

Es va dirigir a aquest últim.

-Que hi és la mestressa?

Era obvi que si el rètol duia el nom de l'anell, aquell anell havia de pertànyer a la mestressa.

-És aquella senyora del cabell vermell que hi ha en aquell grup de dones. Vol que la cridi?

La noia no va perdre la seguretat que sempre mostrava però es sentia una mica indecisa. Potser l'anell no el va perdre, poder ja no el volia més. Es sentia una mica intrusa.

-No, no cal, ja hi vaig jo. De moment posa'm un whisky amb gel.

Amb el got a la mà es va dirigir al grup de dones i quan va ser amb elles es va atansar a la dona del cabell vermell. No es veia molt gran com havia pensat ella de primer, potser aquell anell era d'alguna altra cosa, de la primera comunió? Podia ser.

-Hola, és vostè la mestressa?

-Sí, noia. Busques feina? Si vas curta de diners t'havies d'haver estalviat la beguda! No tenim molta feina, ja veus que aquí som cinc dones i amb tu sis que mirem de passar l'estona. Però si vas curta de diners no et diré que no, ho pots provar.

A la noia se li va dibuixar un somriure a la cara, més aviat una rialla de bon humor. Canviar de feina! Fer l'amor a canvi de diners? Cada cap de setmana, o gairebé, tenia la possibilitat de fer l'amor amb qualsevol sense

que li concedís res més que una estona de plaer... Ara li oferien diners per plaer?
Quan la dona del cabell vermell la va sentir riure es va sentir ofesa.
-No, noia, això no és el que et penses. Aquí no hi ha plaer ni diversió, aquí hi ha treball seriós. Els homes que venen aquí ho fan com a últim recurs. No vull dir que vingui tota classe de gent, també intento ser selectiva amb la meva clientela; si no, ja podria tancar la porta i les meves noies quedarien a peu de carretera. Per la franquesa del teu riure endevino que no vens a buscar feina.
-No vull feina – no va anar directament a l'anell – No et veus tan gran com pensava.
-I per què havies de pensar que hauria de ser gran? Tampoc sóc tan jove... Ara em veus bé però quan m'ataca el parkinson, les tremolors fan mal a la vista de qui m'estigui mirant i ja sabem que aquestes malalties no van mai a menys, sinó a més. L'edat no perdona a ningú. Per què hauries de creure'm gran? I si no vols feina, a què has vingut a parlar amb mi? Si es tracta d'una inspecció ho tinc tot dintre de la legalitat.
I mentre deia això últim es va aixecar demostrant intranquil·litat.
-Solament que he trobat aquest anell per la platja aquest matí –li va mostrar l'anell- Mira, veus aquí dins? Hi duu el nom d'aquest local i com que hi ha inscrit també un any, he suposat que seria l'any d'un casament, per això la pregunta de l'edat.
L'Eva va riure amb una rialla fresca, franca i una mica sensual.
-Si, aquest anell és meu. El vaig donar com a pagament, es podria dir com a mig suborn a un municipal de la zona. Són coses de l'ofici. Segurament el

deu haver perdut o potser no el volia per a res; vendre-se'l hauria estat un compromís per ell.

-L'any de la inscripció és el del teu naixement?

Aquest cop en lloc de riure li va sortir un somriure suau i igualment sensual.

-És la del naixement i em fas feliç de reconèixer-me no tan vella com realment sóc; ara que torno a tenir l'anell, me'l quedo. I què farem si Leonard Cohen ho va dir tot de les dones cantant “Suzanne”?

Li va venir al cap la versió en català que va fer en Toti Soler d'aquella cançó, segurament que parlant de “Suzanne” deia moltes coses de les dones i les seves capacitats d'estimar, de comprendre i de perdonar; al cap i a la fi no hi ha més volta que conviure.

La noia va esgotar el seu temps de vacances i tornava a la feina amb idees noves i nous pensaments al cap perquè no li fos tan esgotadora ni tan avorrida. Dins el seu cervell, mentre repassava números i ensobrava rebuts d'hipoteques i d'impagats, tenia la història de l'Eva, i en veu baixa cantava “Suzanne”.

Però potser no, potser Leonard Cohen no ho havia dit tot de les dones. Potser no n'havia dit ni la meitat i ella es va voler comprometre a descobrir aquestes coses poc a poc mentre les cantava, a descobrir-les i entendre-les i amb esforç, fent-ne cançons per noves generacions, més tolerants.

LA PRESONERA

Quan va obrir els ulls es va trobar presonera. El primer impuls fou el de fer un crit. Va ser un xiscle llarg i profund, com el d'un gos prop de la mort. Li va començar al ventre, va anar pujant pels pulmons, la tràquea, la gola, per un instant li va inflar les galtes i va acabar per sortir amb un esclat vibrant, amb un timbre agut i esfereïdor. El so va omplir tota la cambra. Esparverat buscant una sortida, anava xocant d'una paret a una altra.

L'estança on es trobava era polida, regularment quadrada i amb les parets llises i blanques. Era totalment buida, sense cap obertura a l'exterior, però plena de claror i ni un sol bri de pols en l'aire.

El que va ser un xiscle, es va anar convertint en ressò finíssim, retornant en el cos d'on feia un moment havia sortit.

Va tancar els ulls i es va endur les mans al rostre. Unes ragueres de llàgrimes li baixaven per dessota de cada mà. De genolls a terra i amb un lleu vinclament del cos va plorar molta estona. No feia més soroll que el d'un murmuri opac i amarg. Si hi hagués hagut algun ull observant aquell moment hagués dit que resava.

Fins feia poca estona la presonera era l'Elena Piqué, de cinquanta anys d'edat. Treballava ocasionalment en un taller de confecció de feia més d'un

any i mig. Va començar per omplir el temps lliure que l'emancipació de la prole li havia deixat, i van acabar el seu marit i ella, perquè naturalment era casada, dependents d'aquells diners.

-Què potser estic sola aquí? – A les parets va tornar a ressonar la veu... "estic sola aquí?"... Va rebre la seva oïda.

-Què significa això? Què m'heu fet? ...

-Això... m'heu fet... – van contestar les parets.

Se li va encendre el rostre: del natural pàl·lid es convertí en vermell de ràbia. Va concentrar la força en els punys i va escometre contra les parets de color blanc esmorteït amb les mans tancades, i amb el cap, i amb el genolls.

-Vull sortir d'aquí! Traieu-me d'aquí! És que ningú em sent?!

I efectivament ningú la sentia.

Va caure altre cop de genolls a terra i altre cop va cloure els punys, però ja no plorava. Li sagnaven les mans i tenia tot el cos adolorit i ple de blaus.

Va mirar les parets amb ulls reptadors. Amb les mans obertes acariciava el mur alt i net. Volia comprendre'ls i poc a poc es va enfonsar en un son profund. I va somiar. Estava banyant-se en un mar càlid i salat, sota un clar de lluna. La nuesa del seu cos la sorprenia. Va jaure sobre la sorra de la platja i amb la dolçor que sols les dones saben tenir, va anar resseguint-se els dits dels peus, les plantes, els turmells... Ambdues mans es premien amb força, com si s'estimessin en reconéixer-se llunyanes i inseparables. Així va anar coneixent el seu cos com a cosa nova, fins que la lluna es va quedar pàl·lida, mentre de l'horitzó emergia el disc soberg del sol per descobrir-li,

impúdic, la seva nuesa. La marea va pujar fins a banyar-la del tot. I era feliç de trobar-se sola en la bellesa del instant.

Quan va despertar, seguia en la mateixa presó ara ja coneguda. Es va alçar i va comprendre que de res li servia cridar.

Poc a poc va buidar sobre el sòl el contingut de la bossa de mà: un mocador vermell, un tallaungles, un llapis d'ulls, un pintallavis, una llibreta petita, un bolígraf, un ganxet, una pinta, un mirallet, l'agenda, el plànol d'autobusos, una xocolata, una llima d'ungles, una ampolla de perfum, un triplet, el porta monedes, una capseta d'ombra d'ulls combinació de blau i violeta i una altra de coloret per a les galtes.

Va quedar tot el paviment ple de coses, com una parada de mercat en espera d'un ocasional comprador.

Tenia gana. El rellotge de polsera era aturat, marcava les cinc.

- Merda! Quanta estona deu fer que estic aquí? Molta! Segurament aviat vindran a buscar-me.

Aquest nou pensament la va fer riure amb desesper. Asseguda en un angle de l'habitació, després de menjar-se la xocolata, es va embellir el rostre amb el maquillatge. El reflex dels seus ulls en el mirall li delataven que estava al límit de la bogeria. Feia temps que no es trobava tan bonica com aquell dia, en veritat es va agradar.

-És cert que ja no sóc jove. – Parlava a les parets caminant pausadament al voltant de la cambra. -No puc pretendre tenir el semblant dels vint anys i tot i amb això sóc bonica. Què m'importa que ja ningú m'ho digui? D'altra banda aquí no hi ha ningú per dir-m'ho. No sóc prou dona jo, per dir-m'ho?

Anava a besar la seva imatge al mirall quan la va assaltar un nou rapte de còlera. Va llençar el mirall amb ràbia contra la paret, el qual després d'un dring lleu, va caure esmicolat a terra.

-No ho hauria d'haver fet, això. No condueix a res trencar el poc que tinc.

Va resseguir amb els ulls tot el que hi havia estès.

-Encara tinc massa coses, i cap d'útil. – Es posà perfum als lòbuls de les orelles, a la nou del coll i al front. – I què hi deu fer aquest triplet aquí ?

Començaven a fer-li soroll els budells. Va tornar a asseure's en el seu racó, mirant les fotografies que duia a l'agenda. A la primera que va treure hi eren retratats ella i el seu marit. Era de feia pocs anys, va haver de demanar-li molts cops que es fessin aquell retrat, aparentment sense cap fi. Les llàgrimes li van brollar de les conques dels ulls, finíssimes. Li agraïa molt en aquell moment d'haver-la fet com a nuvis enamorats.

-Potser ja haurà arribat a casa, s'haurà estranyat de no trobar-me i m'estarà buscant.

A ella li agradava treballar en aquell taller, allí tenia ocasió de parlar malament dels homes. Dels homes en general clar, perquè l'home propi sempre és el millor. Les ofenses maritals es perdonen, o almenys es revesteixen en públic amb l'eterna paciència de l'amor.

-Potser avui tampoc ha vingut a sopar? Però quan vagi al llit veurà que no hi sóc. Potser ja m'està buscant.

Perquè tota dona ben avesada al matrimoni sap que pot tenir el que vulgui dintre de les pròpies limitacions econòmiques, només cal aprendre a demanar en el moment oportú i a fer servir la consciència de que són

gairebé imprescindibles. Al cap i a la fi no li havia anat pas tan malament. Ella tenia de què queixar-se i ell també.

Va treure el retrat dels fills, aquest era més vell.

-Són macos els fills quan són petits. –va pensar i ja no plorava.

Sempre havia procurat de demanar-los allò que a ells més els agradava fer. Quan es fan grans és diferent, desagrada veure que tenen una voluntat pròpia que rés té a veure amb la de la mare. Aquest diumenge havien d'anar a dinar a casa de la filla gran.

-Ella de ben segur que també em buscarà. Només que tinguessin alguna pista d'on sóc... Però si ni jo ho sé!

No podia saber si era de nit o de dia. No tenia cap escletxa a l'exterior. Tenia gana, molta gana.

-I si em moro de gana?

En el suïcidi ni hi va pensar. Serà que quan es pot veure la mort tan propera pensar en el suïcidi és incongruent.

Va agafar la llibreta i el bolígraf i va escriure una nota: "No sé de quina manera he arribat fins aquí. Si em trobeu morta perdoneu-me del mal que hagi fet. Jo, per la meva part, ja he perdonat a tothom a qui crec que em té deutes. Què dur és sentir-me tan sola i amb gana com em sento ara, i encara més si he de tenir remordiments. I això que m'està passant, d'aquesta presó tan estranya no sé qui en puc culpar."

Va repassar la nota. Va pensar que encara que amb pocs estudis no feia tan mala lletra, que pel que l'hi anava a qui trobés aquella nota (tan de bo fos el seu marit) prou podria esforçar-se a entendre-la.

Va deixar el paper a terra, es va pentinar i va tornar a posar-se perfum, aquest cop també als canells, els turmells i els genolls.

-M’agrada aquesta olor – es va dir – He passat tota la vida patint, preocupant-me sempre que els meus fossin feliços i al final de tot jo també n’he estat de feliç.

Es va allisar la roba amb delicadesa femenina, va seure al seu racó i es va endinsar en un son profund. Va somiar que caminava entre la gent com pel mig d’un bosc frondós. Que mirava les dones i els homes que es creuaven al seu pas, veia arbres i flors, i veia la tendresa de la llum del sol que ho embolcallava tot.

I se sentia molt bé gaudint sola de tota la bellesa de l’instant.

PARADOXA

Passava de mitjanit i s’acabava el dissabte. Tampoc que fos dissabte volia dir gran cosa perquè en les nits d’estiu s’emplenaven els carrers sempre de gent i soroll. Però potser aquell dissabte ho feien encara més. En la soledat

de les quatre parets que em servien de refugi em vaig sentir oprimida, de manera que em vaig determinar a sortir a deambular.

Vaig pujar per l'avinguda on tinc la meva llar, sense cap rumb fixat, només intentant distreure el meu insomni. La Plaça central, la més gran del poble amb presumpció de ciutat, bullia de multitud però no vaig trobar cap conegut amb qui fer conversa. Els nens corrien amunt i avall alguns amb bicicleta, alguns amb patins. I semblava que no els importés ni el més mínim si amb les seves corredisses podien atropellar a algú, s'entén que sense mala intenció.

La xurreria fumejava amb olor d'oli cremat. La gent feia cua per comprar patates fregides i llaminadures. Venia de gust asseure's en un banc com feien els jubilats i els emigrants, i deixar passar el temps lànguidament aprofitant la frescor benèvola i agradable de la nit després d'un dia de calor quasi insuportable com són els dies d'estiu en què el sol cau pesat sobre la ciutat i els seus habitants. Vaig passar-hi de llarg. Vaig seguir per la carretera nacional que creua la ciutat que ara només és transitada per conductors autòctons perquè els de pas passen per l'autovia per més comoditat de tots, però tot i amb això estava transitada.

Vaig passar per davant del cinema. Va coincidir que en aquella hora sortien els cinèfils, sortien com trasmudats, se'ls veia en la cara la por i la incredulitat. Les parelles s'abraçaven, tots sortien silenciosos i amb el cap cot. Vaig recordar la pel·lícula que acabaven de veure, la van anunciar durant tota la setmana per la ràdio local, el seu títol era "El dia de mañana". ¿"El dia de mañana"? No hi ha prou horror en aquest present que a algú li pot importar com serà el dia de demà? Això em preguntava jo mentre

escoltava la falca publicitària del cinema entre cançó i cançó i noticiaris per la ràdio.

I en aquell moment en què veia sortir als meus veïns, amb les cares desencaixades del local en la seva última sessió cinematogràfica del dia, vaig convenir amb mi mateixa que encara que la pel·lícula fos apta per a tot el públic en general, per a mi no era apta. No m'era apte veure l'horror del futur en un film.

Vaig seguir carrer avall i vaig decidir anar pels carrers menys transitats fins al riu. Baixaria per rere les ruïnes del vell castell fins al riu, passaria pel pont nou en què era prohibida la circulació rodada, donaria la volta per rere els horts i tornaria de nou a la meva casa i a la meva quietud.

Ja quasi bé havia arribat quan la vaig veure.

Sortia de rere un arbre acompanyada d'un noi no molt més gran que ella. Es van acomiadar amb un petó i el xicot va marxar. Ella duia un ram de flors silvestres a la mà.

Al veure'm es va quedar sorpresa, potser també de que l'espiés descaradament en aquell moment d'intimitat. Però la que estava sorpresa de veritat era jo. Vaig córrer ràpid pel túnel de la memòria amb el desig de trobar en el record el moment d'aquell encontre, però no ho vaig aconseguir. I tot i així allà estava jo amb quaranta cinc anys trobant-me amb mi mateixa en el temps de la joventut!

-Jo sé qui ets – vaig dir-li. – Vius aquí a prop, ho sé. Conec al teu pare i a la teva mare. Conec als teus germans.

Es va quedar, o potser hauria de dir **em vaig quedar** una mica atabalada. Potser reconeixia la semblança? Jo vaig continuar parlant.

-Tinc quaranta cinc anys, però en un altre temps vaig ser jove com tu ho ets ara. Veus aquest llibre que tinc sota el braç? És de poesia i dintre d'uns anys l'escriuràs tu. Et sembla estrany?

-No ho sé. Si encara no l'he escrit, com pot tenir-lo vostè?

Ara la sorpresa era jo. Com podia explicar això?. Vaig contestar tal i com em va venir al cap.

-Jo tampoc ho sé, però serà així. Tant de bo que quan tu tinguis la meva edat te'n recordis d'aquests moments i puguis contestar a aquesta pregunta.

Sabia que era tard i no volia entretenir-la massa. Li vaig preguntar si sabia a quin dia érem i em va contestar exactament el mateix dia en què vivia jo. Li vaig preguntar si no havia anat al cine i em va contestar tranquil·lament que avui passaven la pel·lícula "El dia de mañana" i que a qui li podia importar què passaria el dia de demà, que a ella al menys no li importava, que en tenia prou amb anar vivint el present.

Tenia por d'espantar-la parlant massa, no li vaig dir el meu nom, però crec que ella va endevinar que ens assemblàvem.

-He de marxar. Els meus pares m'esperen a casa i si no arribo a l'hora em renyaran.

-Sí, clar, marxa. Potser sàpigues qui sóc jo. Digues als teus pares que penso molt en ells. Em dones aquestes flors?

Me les va donar i la vaig poder veure pel carrer amb els seus pantalons ajustats de color vermell. La vaig seguir amb la mirada fins que va passar la cantonada. Després em vaig dirigir pausada i calmosament cap a casa meva.

Tenia por d’entrar al pis i quan ho vaig fer em vaig sorprendre de trobar-ho tot tal i com ho vaig deixar. La gata m’esperava a la porta i la vaig agafar en braços afectuosament mentre em dirigia al bany. Em vaig rentar la cara amb aigua fresca i em vaig mirar al mirall. Allí hi havia el meu reflex, quaranta cinc anys, i les flors que m’havien donat a la mà dreta. Vaig deixar les flors en un gerro amb aigua sobre la taula del menjador i amb la gata en braços vaig pensar que potser li hagués hagut de dir que no deixés a aquell xicot per qualsevol altre aventura, que si ho feia els homes passarien pel seu costat sense donar importància a l’amor. Qui sap si hagués hagut d’explicar-li que no encengués la primera cigarreta o emmalaltiria de tabaquisme sense remei, però li vaig dir que escriuria un llibre i li vaig dir que quan tingués la meva edat recordés aquell moment i podria ser que allò fos suficient encara que jo no aconseguís recordar-ho.

Vaig deixar la gata a la galeria i abans d’anar a dormir em vaig prendre un parell de somnífers.

Tal volta, dins del somni, tingués una nova ocasió per un nou encontre amb mi mateixa i em sentís més tranquil·la i més confiada per poder saber, amb la figura del meu passat, més circumstàncies del meu present.

EVA AL PARADÍS

-Òscar!

El crit va seguir tota l'Avinguda. Al veure el seu amic, l'Amadeu es va aixecar bruscament de la cadira fent rodolar per la taula de la terrassa on es trobava una copa i el contingut.

-Òscar! –va seguir cridant mentre corria per cercar-lo.

Quan l'Òscar va sentir el crit es girà de cop i els ulls d'ambdós es van trobar enmig del soroll de la ciutat. Després de tants anys sense saber res l'un de l'altre, es van quedar uns instants en silenci inundats per la sensació d'alegria i sorpresa.

-Òscar, et creia mort -va sospirar l'Amadeu i va continuar-. L'Eva segueix viva? La segueixes estudiant?

-Ai, estimat amic, sí. La veig sovint -contestà l'Òscar unint el seu cos amb el de l'Amadeu.

A l'Amadeu li van brillar els ulls.

-Així, no era una trampa? No era una monstruosa trampa com havíem cregut?

L'excitació del vell poeta es deixava veure en el seu rostre sense cap pudor. La retrobada dels dos ben estimats amics quasi bé iguals, l'un poeta i l'altre científic, va tenir lloc en una de les avingudes més transitades. L'Amadeu va deixar els braços al llarg del seu cos després de la llarga abraçada. S'havia acabat el temps de les abraçades i calia passar al temps de les explicacions.

-Vine –va dir l'Òscar agafant al seu amic pel colze–. Per aquests carrers hi ha restaurants amb bons preus. Tens diners? Jo tinc molta gana!

Es van perdre pels carrers de llum esmorteïda. La gent els voltava i ells no veien a ningú.

-Bé, la veig sovint i al cap i a la fi no ha resultat tan difícil com crèiem.

A l'Amadeu el menjava la curiositat. Volia saber molt més sobre l'Eva.

Els pensaments corrien d'un cervell a l'altre a una velocitat de vertigen. El cervell del poeta s'imposava amb pensaments agressivament interrogatius. El cervell científic replicava amb pensaments plens de silenci i una mica de nostàlgia.

L'Òscar estava content del retrobament amb el seu amic però li preocupava aquesta obsessió per l'Eva i no sabia com explicar-li la situació. Ell tenia contacte amb ella sovint però ja no estava en les seves mans, s'havia convertit en un experiment massa gran i massa secret. Sentia que havia d'explicar alguna cosa a l'Amadeu, que l'experiment estava deshumanitzat, que no quedava en aquella dona res de romàntic ni jovial ni d'esperançador com en el temps del descobriment que ells dos havien fet.

Van entrar en un petit restaurant amb taules parades sobre mantells vermells i blancs i van demanar un menú econòmic.

El poeta volia satisfer la seva curiositat.

-S’ha comunicat amb tu? Segueix amb el seu cabell tan negre i la seva pell morena? Com està de salut? És sociable?

-Poc a poc –l’Òscar no sabia per on començar–. Segueix morena de pell, amb el seu cabell tan negre, ni llarg ni curt. Segueix tan bonica i segueix sent jove.

A l’Amadeu li va semblar que no calien més paraules. Què més bonic que la bellesa! Què més bell que la joventut! Se li va dibuixar un somriure feble i contingut de satisfacció. Tants anys que no sabia res de l’Eva... La creia morta, encara que sabia que era improbable, igual que l’Òscar.

Li van venir els records de quan la van trobar abandonada pel bosc, completament nua i desorientada. Era tan bonica però tan inexpressiva, ni reia ni plorava, semblava que no sentís res i tot i això es va confiar a ells i es va deixar conduir fins a la llar que en aquells temps compartien els dos amics. En aquests records s’entretenia l’Amadeu quan l’Òscar el va interrompre.

-Però no és sociable. No és gens sociable. Es passa dia i nit tancada a la seva habitació. No menja, no beu, no parla, no dorm... Però segueixo il·lusionat en el intent d’entendre la seva naturalesa i la seva procedència. Segueixo investigant i observant. No tinc conclusions de cap mena i per descomptat tot segueix en secret. En el fons l’estimo, no tant com tu clar, però també l’odio perquè sento que va ser el motiu de les nostres desavinences i posterior separació.

Els dos va callar. Es van mirar l'un a l'altre com si es miressin davant d'un mirall i van trencar el silenci amb un riure fresc. Per sí sols no eren res, ni la raó ni el sentiment valien per sí soles, les seves diferències els complementaven i junts se sentien més forts. Van brindar comprenent el que eren i el que els faltava ser a cada un d'ells.

Va arribar el primer plat i van menjar en silenci.

Quan van trobar l'Eva perduda, la primera preocupació de tots dos va ser la seva procedència. L'Òscar va entendre que es tractava d'una boja extraviada i es van esforçar en comprar-li roba i en acomodar-la al pis que tenien llogat. Van pensar que algú la trobaria a faltar més tard o més d'hora, ja que només aparentava tenir quinze anys. Abans d'avisar la policia van voler parlar amb ella i allí va començar el primer problema. Poc a poc van descobrir el seu do meravellós: el silenci. Però tota virtut també és un gran defecte, així que tot i que semblava que ho entenia tot no contestava a res del que li deien. El seu silenci era esfereïdor i desconcertant. L'altre gran problema va ser la seva falta de gana. Les seves ganes de menjar eren completament nul·les. Passar un dia sense menjar d'acord, dos potser també, però al tercer van començar a preocupar-se seriosament. No menjava i tot i això no es veia gens prima.

Al tercer dia l'Amadeu va començar a treure conclusions. La seva idea era molt simple: l'Eva, el nom que tots dos li havien posat per anomenar-la d'alguna manera, probablement era vinguda d'un món exterior al planeta Terra. Per designis que ells ignoraven, segons la teoria de l'Amadeu, havia arribat a la Terra precisament per observar-los a ells el mateix que ells

l'observaven a ella. A aquesta teoria l'Òscar s'oposava amb l'explicació de que la incomunicació no tindria cap sentit, només era un inconvenient.

Van descobrir que a l'Eva li agradaven els anells tant com li molestava la roba, de manera que li van donar tots els anells que tenien. L'únic entreteniment que tenia era jugar amb ells, no se'ls treia mai dels dits, però els donava voltes i més voltes i se'ls mirava constantment, no volia deixar-los ni un moment.

El company poeta ensenyava a l'Eva tots els llibres de l'espai que tenia a les prestatgeries del seu domicili. Esperava una resposta per part de l'Eva i l'únic que en treia era més silenci.

El seu amic el metge, encara que incrèdul, li va treure sang de les venes per posteriors anàlisis.

Davant de l'estranyesa del cas van dubtar entre trucar a la policia o no. Al principi esperaven que algú o altre la reclamés. Potser per la ràdio o posant cartells per les parts o potser per la televisió com es fa amb els casos de gent desapareguda. Però aviat van comprendre que no hi havia ningú que la trobés a faltar.

Van sospesar la situació insòlita de donar asil a una noia de la que no sabien què fer-ne.

Els resultats de les anàlisis mostraven una sang completament normal en qualsevol persona humana, amb salut i sense cap carència.

Però l'Eva seguia sense menjar ni beure; aviat van descobrir que tampoc dormia. Al quart dia continuava allí però no era ningú, semblava un moble, i a l'Amadeu va començar a molestar-lo seriosament. Aquí van començar les discussions.

L'Òscar es va tancar en els seus pensaments mèdics i els va portar en màxim secret també d'amagades de l'Amadeu, que per la seva part ja havia fet una altra teoria de la seva procedència. Va considerar la possibilitat de que hagués nascut al bosc per sí sola, sortint del no res: un naixement potser comparable al d'un vegetal o un bolet. Però aquestes idees van enfurismar a l'Òscar, que va acusar a l'Amadeu de boig i faltat de qualsevol enteniment lògic. L'Amadeu es va quedar sol en el pis que més tard també va abandonar.

En aquells moments parlaven tranquils en un restaurant amb un quadre senzill d'una marina penjat de la paret, sense records però amb una mica de nostàlgia. L'Amadeu esperava més noticies de l'Eva, però no hi havia més noticies, almenys no de l'Eva, i el cert era que després d'aquella experiència el temps s'havia aturat en llurs voltants com si no els hagués succeït res més que l'envelliment dels seus cossos.

De postres els oferiren flams i van tornar a parlar.

L'Amadeu li va explicar a l'Òscar de com després de la seva partida va estar hores i hores, dia rere dia, caminant pel bosc en què van trobar l'Eva amb el desig de descobrir algun indici, algun senyal de com va arribar aquella noia en aquell lloc i en aquell estat. Va explicar que abans d'abandonar el pis va consultar tots els llibres de medecina que l'Òscar havia deixat allí en la seva precipitada partida, per trobar un com podia aquella noia viure sense ingerir cap aliment. Va explicar com havia passat dies sencers a la biblioteca buscant en enciclopèdies, revistes velles i en llibres de ressenyes de fets insòlits per si hi havia hagut en alguna ocasió un cas semblant al de l'Eva, però el seu esforç va ser infructuós, no va trobar res semblant. I aviat

va començar-li a pesar aquell pis, i amb el pis el dolor pel qual, a causa d'ella, va perdre el seu millor amic.

Al començament semblava que en el seu to de veu hi hagués un cert rancor per la soledat, mitigat per la companyia de l'obsessió amb què se sentia castigat i per la desconfiança que el seu amic va tenir en ell.

Però al mateix temps que anava parlant, anava tornant el seu rostre la tendresa amb la que va conèixer sempre a l'Òscar.

A l'Òscar per la seva part li hagués agradat excusar-se pel seu comportament però no podia, anava entenent millor a l'Amadeu, perquè ell mateix es sentia obsessionat per l'Eva; de fet, més que obsessionat se sentia hipnotitzat.

Ara, a més a més, sabia que per a ella el temps no passava. Tants anys observant-la i ella continuava amb la seva aparença de quinze anys, era com un rellotge sense corda en una bola de vidre. Va observar també que no dormia perquè no podia somiar, una cosa extraordinària no sols en un ser humà sinó en qualsevol animal.

L'Òscar va tornar a parlar.

-Tampoc crec que es comuniqués amb tu encara que podria ser que et recordés. Truca'm quan vulguis, podem intentar que torni a veure't. Però sàpigues que l'Eva segueix sent un secret i un misteri.

Després de pagar els seus dinars es van intercanviar els números de telèfon i es van acomiadar amb una forta encaixada de mans, contents tots dos. Tot i el pes d'aquell misteri damunt seu, es van estrènyer amb calidesa i sense rancors.

La segona trobada va esdevenir al gimnàs que freqüentava l'Òscar. L'Amadeu no es trobava bé i així ho va explicar al seu amic només veure'l.

-Hola, Òscar. Des de fa dies que em trobo molt malament. Em sento nerviós, trist i preocupat. Em fa mal el cap, no dormo bé, vull concentrar-me en el meu treball i no puc. Em distrec amb qualsevol cosa. Em pesen les cames i els braços. Em pesa tot el cos! No deixo de pensar en l'Eva, la veig als miralls, a les parets... Mira –explicava l'Amadeu visiblement espantat–, surto al carrer i tots les persones que trobo al meu pas em recorden l'Eva; fins i tot els informatius em sembla que parlin només de l'Eva com si ella fos el centre del món, fos la causa de l'aflicció de les desgràcies i de l'alegria de bones notícies, fins i tot sento que regeix la meteorologia. És una sensació insuportable de veritat. Sento que ha entrat en els meus pensaments fins a dominar-me i fer-me el seu esclau. És una autèntica obsessió el que estic vivint. En veritat vinc a tu no en condició de metge sinó perquè temo que una cosa greu li ha de passar a aquesta noia.

Estaven sols al gimnàs; era una sala rectangular on una de les parets més llarga estava tota folrada de miralls de punta a punta i a la paret del fons s'obria una gran finestra des d'on es podia veure una piscina vorejada d'herba fresca.

-Ajuda'm a baixar aquestes peses –va contestar l'Òscar entre esbufegades. No es va sorprendre perquè ell mateix tenia sensacions semblants. Potser no sabria descriure-les amb l'agudesa que ho feia l'Amadeu, però el cert era que no es trobava bé.

Van passar moltes coses en pocs dies. L'Òscar li va parlar a l'Eva de la seva trobada amb l'Amadeu, de les conversacions que van tenir junts, de que

podia ser que anés a veure-la i des de llavors va haver un canvi sorprenent en la noia, semblava que volia parlar i com a fet especialment important, va concloure l'Òscar en la seva acurada investigació, semblava recordar un passat o que en aquells records hi havia un vincle amb l'Amadeu. En el seu bloc de notes quasi bé en blanc l'Òscar va poder anotar per primer cop que l'Eva havia dormit una estona, va anotar la seva primera intenció de comunicar-se encara que fos només amb el tacte i va veure un sentiment de pudor en la seva nuesa que mai abans havia observat, al mateix temps que es treia els anells un per un com si li fessin nosa i li fossin una càrrega, i va descobrir que era capaç de plorar. Ho va fer mentre es desprenia dels anells dels quals no se n'havia separat mai ni havia deixat mai que l'Òscar els toqués, i això feia encara més intrigant el seu comportament.

Per això no li va estranyar la trucada de l'Amadeu, però no va voler explicar-li res d'aquests canvis, de moment, i el va citar al gimnàs amb la intenció de fer creïble la normalitat.

No volia desvetllar el descobriment que ell sol havia fet. Quan es van trobar l'Amadeu va parlar amb naturalitat.

-Sé de què m'estàs parlant, fa nits que dormo molt malament. De veritat creus que aquest malestar té a veure amb l'Eva? És absurd! O no?

Van deixar els pesos amb suavitat a terra. L'Amadeu es fregava els braços entumits amb força com si els volgués fer reviure.

-Hauries de fer treballar més el teu cos- li va aconsellar l'Òscar mentre colpejava amb la mà el ventre pla de l'Amadeu.

-No m'agraden gens les màquines esportives. Prefereixo caminar, córrer, saltar. Però ja saps, fa dies que em trobo francament malament.

L’Amadeu no es volia distreure del vertader motiu que l’havia dut fins allí i va continuar parlant.

-Mira, Òscar, demà és diumenge i vull anar a veure l’Eva si és possible. Ho és? Sabré guardar el secret com fins ara. T’esperaré a mig matí a casa meva, passa’m a buscar a aquesta adreça tu que tens cotxe.

Li va donar un paper amb lletres petites amb una adreça anotada.

A l’endemà a mig matí, tal com havien quedat, l’Òscar trucava a la porta del seu amic.

Volia parlar-li de l’espectacular canvi de l’Eva, els records que semblava tenir la noia del moment en què la van trobar i d’uns possibles sentiments. Volia fer-lo partícip de l’alegria i l’astorament que el dominaven però el seu propi malestar ho impedia, així que va preferir que l’Amadeu ho veiés per ell mateix i deixés que vinguessin les coses per sí soles.

-Bon dia, Amadeu. La teva cita amb l’Eva potser sigui positiva tant per ella com per nosaltres dos.

El cotxe va prendre una direcció que l’Amadeu desconeixia. Tenien la radio posada.

-Ja quasi arribem.

Després de creuar un petit poble i en el transcurs de les noticies radiofòniques van sentir que aquella mateixa nit hi havia hagut un incendi en un lloc proper.

-Déu meu! –exclamà l’Òscar– El lloc de l’incendi em temo que és on l’Eva està reclosa.

Van parar el cotxe i es va quedar un moment sense parlar, mirant fixament a l’Amadeu. Passats uns instants va tornar a repetir:

- El lloc de l’incendi és allà on és l’Eva. Què pot haver passat?

Van decidir tornar enrere i parar en un bar de l’última població on s’havien creuat per preguntar. Havia succeït aquella mateixa nit, així que esperaven que els poguessin dir alguna cosa.

El bar on van entrar era quasi buit. Un home estava amb la màquina escurabutxaques, amb la mà dreta als botons i l’altra tancada en la qual segurament atresorava monedes. Al fons, al voltant d’una taula, hi havia un grup de senyors en semicercle buscant la sort en les cartes; uns jugaven en silenci metre d’altres miraven llançant de tant en tant alguna exclamació.

Se’ls va atansar un jove demanant-los què volien prendre.

Van demanar dos cafès a la mateixa barra del bar i quan el noi els va servir li van preguntar per l’incendi que havia succeït per aquells indrets.

El jove cambrer no va saber explicar-los gran cosa i els va apropar un diari local on segurament podrien trobar la noticia.

Amb aspecte calmós però amb esperit inquiet es van asseure en una taula. Van mirar la primera pàgina del diari, era l’edició d’aquell mateix matí així que era probable que hi hagués alguna noticia dels fets succeïts aquella nit en el lloc on residia l’Eva. Quasi tot eren anuncis comercials i proclames de les festes dels pobles pròxims que prometien diversió als visitants.

Per fi van trobar el que estaven buscant en un retall petit.

L’Amadeu es va posar les ulleres. Per un moment va haver una petita lluita entre els dos per fer-se la pàgina més propera als ulls. L’Òscar es va resignar.

- Té, Amadeu, llegeix tu.

L’Amadeu va llegir calmat i en veu baixa, mentre l’Òscar esperava callat el seu torn per llegir o potser per sentir l’explicació en veu alta del seu amic. L’explicació va arribar.

-Ha estat un incendi sense importància, segons diu aquí. Diu que no hi hagut desgràcies personals, que només s’ha cremat una masia abandonada i una mica de bosc. Destaca que el més inquietant dels fets segons la policia i els bombers és l’autora dels fets. Diu aquí que la incendiària ha estat una monja novícia recent a un convent proper i que s’ha lliurat voluntàriament i que confessa haver-ho fet perquè va perdre la raó, que no s’adonava del que feia fins que no va veure les flames elevar-se per sobre dels arbres.

L’Òscar va callar, visiblement consternat. Va pensar en silenci. No hi havia hagut desgràcies personals? I l’Eva? Clar que ningú sabia de l’existència de la noia en aquell indret i potser amb el foc no n’havia quedat cap rastre. Potser allò era millor?

Mentre l’Òscar s’entretenia amb aquests pensaments l’Amadeu ja havia pagat i s’apressava a sortir del bar.

Quan van ser fora van voler anar fins l’indret per veure ells mateixos el mal que havia fet l’incendi. No, no es veia per enlloc cap rastre d’un cos calcinat, però en un racó van trobar tots els anells que l’Eva sempre havia dut als dits de les mans.

Es van abraçar en silenci mentre l’Òscar plorava; veia un treball acabat bruscament sense un perquè i sense tenir cap explicació possible.

Sense deixar d’abraçar-se l’Òscar, el metge, plorava i el filòsof i poeta dibuixava un somriure quasi infantil i ingenu.

L'Òscar plorava perquè veia el somni trencat, perquè ell esperava secretament trobar, amb l'estudi de l'Eva, l'eterna joventut. Des que va descobrir que l'Eva podia viure literalment només amb l'aire i que no envellia mai, aquell fou el vertader motiu de tenir-la amagada i que el va allunyar de l'Amadeu. Somiava trobar la pedra filosofal dels alquimistes tants anys buscada per generacions i obtenir amb el seu descobriment fama, èxit i fortuna sense haver-la de compartir amb ningú, i ara plorava .

Va mirar-se l'Amadeu als ulls i veié en ells una espurna d'alegria que el va confondre.

- Amadeu, tu no estàs trist?

Sense deixar d'abraçar l'Òscar, l'Amadeu callava. Veia al davant una infinitat d'explicacions romàntiques, veia l'arribada o la desaparició de l'Eva en aquest món. Va deixar gronxar la seva imaginació intentant comprendre quin motiu podia haver mogut a aquella monja a cometre un acte tan increïble i fora de la seva condició. La primera visió que va tenir va ser la d'una verge humana venjant una virginitat inhumana i monstruosa, encara que plena d'enganyosa i immensa bellesa. Veia a la desapareguda Eva com un ésser de les tenebres que venia a destruir la fraternitat entre dos amics amb la seva bellesa i el seu poder, i que finalment va ser castigada i retornada a les profunditats més íntimes del infern, a les entranyes del terror a mans de la dolçor d'un ésser que va actuar sense premeditació i en total desconeixement. Sense desig de fer mal a ningú, deixada endur si de cas per un do de fe sublim que la va empènyer a provocar aquell incendi purificador. L'Eva havia desaparegut i amb ella el dolor que el seu cor cobejava de saber que un ésser tan absurd pogués existir.

MARE NIETZSCHE

Avui l'he tornada a veure. Venia caminant des de Tàrrega i em temo que li tocarà anar caminant fins a Guissona, perquè quan l'he vista estava gairebé a mig camí i encara no l'havia parada cap cotxe. Podria no haver de fer autoestop i agafar un autobús; pensar que pogués agafar un taxi seria pura ironia, perquè segurament que ni tan sols té diners per l'autobús, però per anar sense diners pel món més li valdria no sortir de casa. Podria haver girat i portar-la amb el meu cotxe fins el seu poble, però ella s'ho busca, no hauria de sortir tant a l'aventura, encara que molts conductors ja la coneixen i un o altre la pararà.

Un dia que anava en direcció a Lleida ho vaig fer jo. La vaig trobar a l'entrada de l'autovia, començava a ploure; jo anava sola al cotxe i ella, cap a Mollerussa. L'havia vista altres vegades a la carretera, però fins llavors no m'havia aturat a recollir-la, ni havia tingut ocasió de parlar-hi.

No anava gaire ben arreglada, ni semblava molt atractiva, encara que tampoc es pot dir que tingués un aspecte desagradable, però tan bon punt va pujar al cotxe em va semblar que alguna cosa en ella no era normal.

Vaig saber que era separada, que vivia a Guissona amb la seva mare vídua, i amb aquestes mateixes paraules afegí: “Gràcies a Déu no tinc fills!”

Em va preguntar l’edat, i va resultar que havíem nascut totes dues el mateix any. De fet només ens portàvem un mes, i amb aquesta coincidència generacional em va voler fer còmplice del seu problema.

Anava a Mollerussa cada dos dies, sempre amb autoestop. Em va explicar que hi anava a buscar un medicament que a Guissona no trobava o no li volien vendre, però jo de seguida vaig sospitar que hi anava a buscar alguna droga il·legal, i no li vaig dir res perquè no sentís que la posava en evidència. Em va explicar que aquest medicament li era vital per seguir la seva vida amb normalitat, que patia grans atacs d’ansietat i sense ell no podia dormir .

Vaig estar temptada de preguntar-li quina era la seva malaltia, de què es tractava, però no ho vaig fer. Sí que li vaig preguntar, en canvi, si no tenia por de pujar al primer cotxe que la parés sense saber mai l’honestedat, o la seva falta, del conductor o conductora que s’oferia a acompanyar-la en el seu viatge durant una estona.

Ella em va contestar que mai li havia passat res, que no tenia por perquè creia en l’honradesa de les persones. Jo li vaig parlar de les notícies sobre abusos sexuals i de vegades fins de crims comesos sobre persones que havien recollit a la carretera. Però era clar que no tenia por, ella se sentia com protegida per una cuirassa o potser un àngel, al qual jo no podia veure, que l’apartava de gent malvada i sense escrúpols. Tal vegada la droga que anava a buscar era la causant de la seva arrogant seguretat en front del perill al que s’exposava cada dos dies, en fer el viatge de Guissona a Mollerussa en autoestop amb total inconsciència.

A l'alçada de Mollerussa vaig sortir de l'autovia i vaig parar el cotxe. Abans de baixar ella em va preguntar si creia en Déu, però no li vaig respondre. Em va parlar d'un llibre que havia llegit feia anys, d'un filòsof alemany anomenat Nietzsche, que el llibre es titulava "Així parlà Zaratustra", i que d'ençà de la seva lectura havia perdut completament la son i l'estabilitat nerviosa. Jo havia de fer encàrrecs a Lleida i no estava ni per teologies ni per filosofies, i ens vàrem acomiadar.

Fa tres setmanes, quan vaig ser a la biblioteca pública de la meva ciutat, vaig tenir entre les meves mans una traducció catalana d'aquell llibre i vaig estar temptada d'endur-me'l per fer-ne una segona lectura, però em va fer por que em fes perdre també la son i hi vaig renunciar.

I ara sóc a casa i penso en aquella dona caminant per la carretera, debatent-se sobre l'existència o la no existència de Déu, sobre el sentit del superhome, caminant i fent-se preguntes. I sento que hi ha més semblances entre ella i jo que no només l'edat. Una diferència és que ella surt a l'aventura a peu i jo surto amb cotxe, però la gran diferència és que ella s'alegra de no tenir fills, i jo m'alegro i molt de tenir-ne.

ARANYES

La va trucar el seu germà a mig matí. Es va estranyar de la seva trucada perquè feia mesos que es no parlaven degut a l’addicció que ell tenia a l’alcohol i les drogues toves com la marihuana, que feien difícil la comunicació. Si hagués vist marcat el seu número de telèfon a la pantalla de l’aparell de comunicació ni tan sols l’hagués despenjat, però la trucava des d’un aparell públic, així que va agafar l’auricular i la veu del seu germà va sonar a l’altre costat del fil amb patiment. Semblava espantat i ella va entendre que tenia problemes i estava nerviós. La Sandra va intentar

calmar-lo i ell, entre sanglots, li va explicar que necessitava la seva ajuda, una ajuda que fins en aquell moment no li havia demanat mai. Li va explicar que es tractava del seu fill, que semblava ser que la seva mare l'havia abandonat en un pis a les afores de la ciutat i ell havia d'anar-lo a buscar però no tenia com arribar fins allí.

El germà de la Sandra estava separat de la seva esposa des de feia anys, quan els fills dels dos era tan sols un bebè i les trobades del nen amb el seu pare eren esporàdiques i la majoria de les vegades tristes. La Sandra no sabia si aquesta separació va ser el que va conduir al seu germà a la beguda, o si la beguda, pel contrari, va ser el que va conduir a la separació, però els fills sempre hi acaben perdent. La Sandra s'inclinava per creure allò primer, un pensament que feia tancar en el seu cor un desplaer quasi convertit en odi i rancor cap als records que encara conservava de la seva excunyada, inclosos els del dia del casament i el del naixement de llur fill.

I ara li parlaven d'un nen ficat en problemes, un nen que al cap i a la fi, tot i no haver tingut molt contacte amb ella, era el seu nebot... Per això es va parar a escoltar per telèfon les explicacions que li donaven i es va oferir a ajudar en allò possible a rescatar-lo. L'home va explicar que la mare del nen el va deixar abandonat en el pis que habitaven, que si no hi anava el seu pare a ajudar-lo haurien de cridar a la policia, però no va dir quant de temps feia de l'abandonament, si feia hores, dies o setmanes, que era el que temia el pare, per això trucava la Sandra per demanar-li ajuda, perquè es trobava desconcertat.

Els dos germans es trobaren a la plaça Major de la ciutat. La Sandra anava amb el seu vell Citröen 2CV. Al trobar-se, la primera reacció de l'home fou

la de posar-se a plorar perquè feia més de mig any que no veia el seu fill, ja que des de llavors la seva exdona li tenia prohibit apropar-s'hi, i aquesta prohibició estava corroborada pels tribunals.

Es van encaminar a l'adreça que els havia donat el pare. Es tractava d'un barri obrer de varis edificis iguals distribuïts en diferents carrers, construït probablement cinquanta anys enrere, ben cuidat i amb una aparença respectable. Entre els edificis i els carrers hi havia parts enjardinades amb flors boniques i cuidades. Van pujar fins al cinquè pis a peu perquè no hi havia ascensor; al replà hi havia quatre portes i es van dirigir a la tercera, que era la indicada per la mare. Al tocar el timbre es van trobar que no hi havia corrent elèctric, els llums de l'escala estaven oberts però el pas d'electricitat al pis devia estar tancat. Llavors van picar amb els punys a la porta i van poder sentir un plor dèbil. El germà de la Sandra va colpejar la porta amb força amb intenció d'obrir-la, però no ho va aconseguir.

Uns veïns sortiren dels pisos al sentir el soroll i els explicaren que feia dies que no hi havia ningú allí, que el domicili estava buit i que ningú en tenia les claus, però es podia sentir, amb una mica d'atenció, els dèbils plors del nen a l'interior, rere la porta de la entrada. La situació era greu. Van intentar mantenir la calma i decidiren acudir al bombers. Van arribar dos homes equipats als quals van posar al corrent del que passava. Van trencar el pany i van poder entrar a l'interior de l'immoble.

Els bombers, equipats amb llanternes, els van precedir en el moment d'entrar.

Tot era fosc, totes les persianes estaven abaixades i no entrava a l'habitacle ni una mica de llum tot i ser migdia d'un dia assolellat i esplendorós.

L’espectacle era estrany: hi havia un munt de caixes de cartró esbarriades pel terra del que devia ser el menjador, s’apilaven unes sobre les altres fins quasi bé arribar al sostre. Els bombers, bo i apartant les caixes, es van anar obrint pas fins a la finestra per poder obrir les persianes i permetre que la claredat del dia entrés en aquell pis amb aire enrarit.

Quan la llum del dia l’envaí, les aranyes van començar a sortir de tots costats com monstres. Eren peludes, negres, grans. Corrien com espantades per l’impacte dels raigs de sol sobre els seus cossos. La Sandra va llençar un xiscle llarg i pregon, que li va sortir del més fons de la seva gola, i que va impactar amb força contra les parets, les capses de cartró i els cossos de les aranyes que es movien, nervioses. Llavors van sentir més fort el plor del nen a l’habitació contigua. Amb aquella ploradissa van intuir com era, d’espantós l’espectacle, i de que es trobaven en un cas ben clar d’emergència.

Van trobar al nen en un racó de l’habitació, cobert per una pasta enganxosa que les aranyes havien anat elaborant minuciosament al voltant del seu cos infantil fins a quasi ofegar-lo. Era una tela teixida amb fils greixosos i enganxosos al tacte. Davant d’aquell espectacle la Sandra es va sentir marejada, se li feu un nus al coll i li vingueren ganes de vomitar, es va tornar pàl·lida i caigué a plom a terra, desmaiada per la forta impressió. Les aranyes no van dubtar a llançar-se sobre ella; venien d’arreu, semblava que sortissin de l’interior de les parets i en segons ja tenia el seu cos mig cobert per llargs fils negres dels peus fins al cap.

Mentrestant el seu germà corria rere els bombers per rescatar el seu fill. Els bombers el van agafar encara cobert per la teranyina i el van deixar en

braços del seu pare. Quan van veure la Sandra a terra es van afanyar a treure-la, arrossegant-la d’aquell infern sense temps de reanimar-la, fins que van estar en un lloc més segur, a la tranquil·litat del replà de l’escala que semblava completament aliè a la monstruositat que habitava en aquell pis.

A hores d’ara, el nen està atès per persones amables en una llar infantil, el germà de la Sandra segueix un tractament de rehabilitació i les aranyes continuen al domicili, esperant que l’exdona del seu germà, a qui se li ha perdut completament la pista, els doni explicacions de perquè hi va deixar una criatura completament sola.

EL PONT DEL DIABLE

La iaia Maria comptava ja amb molts anys a l'esquena doblegada cap endavant, precisament per això, pel pas dels anys que s'amuntegaven sobre ella i no la deixaven posar-se dreta.

Tots al poble li deien *iaia,* però no teia fills ni néts, o potser sí. Ningú al poble en sabia del cert la seva edat, tot i que tots coincidien en què era la més vella del poble i que teia corda per temps.

Va tenir un xicot de joveneta que es va matar quan la guerra, i ja no va voler saber res més d'homes. Es va entossudir en quedar-se soltera i verge; bé, això de verge ningú ho sabia si era del tot cert, però tothom sabia que vivia en una masia petita als afores del poble, rodejada de gossos i gats.

En un altre temps hi va tenir gallines i porcs, i fins hi tot un corderet. La carn d'aquest corder va ser l'última que va provar la seva boca durant molt de temps. El va guisar al forn de pedra amb teies fumejants i va invitar per l'ocasió a algunes amigues a provar les suculències del menjar que havia cuinat. Totes van explicar més tard que la iaia Maria no va deixar de plorar durant tot l'àpat i a sospirar amb pena mentre mastegava el corderet. Les seves amigues elogiaven el guisat i la textura de la carn del sacrificat, que com devia d'haver estat cuidat de bé per tenir una carn tan gustosa al paladar i tan tendra entre les dents: I la iaia Maria no deixava de sospirar, i encara plorava més.

A partir d’aquell dia la iaia va decidir fer-se vegetariana. ¡Ja no més corders! ¡Ni porcs! Ni tan sols gallines! Els animals havien de ser lliures, així va pensar ella i va decidir fer-se vegetariana.

Va tirar a terra les corralines i va deixar el camp preparat pel que seria el seu nou menjar. Allà, al nou territori, va plantar-hi tomàquets, cogombres, albergínies, pebrots, mongetes, enciams, julivert, api, patates...

Al poble deien que la iaia Maria es moriria aviat amb aquest canvi de dieta, que no duraria molt però no era pas així: cada dia que passava es feia més àgil i es rejovenia. Anava enterrant els seus germans i algun nebot, havia enterrat les seves amistats de la infància per fer-se amb l’honorable títol de la “més vella”, i per això la més respectada.

Li va passar una nit d’abril que es va voler fer un dels seus plats preferits: espaguetis amb all i julivert. Per fer això va bullir els espaguetis *al dente* i els va escórrer amb aigua freda i quan ja tenia preparat l’all i el julivert va pensar que què tal estarien amb unes fulles de menta per donar innovació al seu paladar. Com que no tenia menta al seu hort es va encaminar cap al camp, més enllà del riu, cap on ella sabia que trobaria unes mates precioses de l’herba aromàtica que desitjava. Havent arribat al llindar del riu que baixava crescut, no va trobar la passarel·la que la travessava; havien estat dies de forta pluja i segurament el cabal de l’aigua devia d’haver-la arrossegat deixant el camp de l’altre riba inaccessible.

Es va quedar trista, la iaia. S’hauria de conformar amb el julivert de sempre perquè no tenia com arribar a la menta.

De tornada a la seva masia, un home jove, foraster segurament, va saludar amablement la iaia i amb la salutació van començar a parlar de les pluges

dels darrers dies i de què bones que serien pel camp i la iaia Maria, que era de conversa fàcil, li va explicar al foraster la seva contrarietat: que no podia creuar el riu, que per la seva edat no era capaç de posar pedres al riu, ni un tronc ni res, no podia imaginar com poder passar a l'altra riba.

L'home va riure amb els ulls. La iaia Maria no va veure que li brillaven, i va pactar amb ella que si tenia paciència l'ajudaria amb la seva força i la seva experiència. Li va dir que si era capaç d'esperar fins a la matinada li construiria un pont meravellós per salvar el corrent del riu, pel qual podria passar sense témer res. Li va dir també que la primera ànima que passés per aquell pont seria per a ell.

La iaia va tornar a casa seva, se li va passar la gana i se'n va anar a dormir aviat. No va pensar més que uns segons en les paraules d'aquell jove que li va prometre un pont, bé, segurament una passarel·la, i es va deixar pel son reparador de la nit.

Al matí es va despertar abans de que sortís el sol i com un llampec es va dirigir a la cuina: allí hi havia encara els espaguetis a mig fer i va recordar a l'instant la menta, el riu i el jove. Va recordar llavors més vivament les últimes paraules del jove: "La primera ànima que creuï e pont de matinada serà per mi", i va pensar si no es tractaria del propi dimoni.

Va decidir armar-se de valor i acudir a la cita, però no ho faria sola, ho faria amb la companyia d'un gat que va ficar en un sac, el gat més vell que tenia.

Abans d'arribar a la ribera del riu ja es podia veure el pont. No es tractava de cap passarel·la senzilla, era tot un senyor pont de pedra ben tallada. Es sostenia per pilars ben grossos i arrodonits, feia una mica de pujada fins a

la meitat i després tornava a baixar. A la meitat del pont hi havia una petita cúpula també de pedra amb bancs als dos costats per descansar.

Amb la vista perduda davant d'aquella majestuositat d'obra feta en una sola nit a la iaia Maria no li va quedar cap dubte de que aquell personatge era el dimoni personificat, però no se'l veia per enlloc.

Va resar a Déu que ningú hagués passat encara per allí, va obrir el sac i va deixar escapar el pobre innocent gat, que va córrer pel pont fins a l'altra riba on l'esperava ansiós el dimoni per endur-se'l de cap a l'infern. El diable esperava endur-se l'ànima de la vella i va haver de conformar-se amb l'ànima d'un gat infeliç.

Expliquen els del poble que des d'aquell fet la iaia Maria va deixar per sempre el seu règim vegetarià, que va tornar a posar corralines al pati de ca seva, que va criar conills que matava a diari i que guisava per ella i per altres convidats. Va criar porcs i gallines i pollastres, i a tots els animals els beneïa abans de sacrificar-los i encomanava amb oracions les seves ànimes al Totpoderós de dalt dels cels, perquè seria a ella i no al dimoni a qui farien més profit. Ell ja se li havia cruspit el gat.

METEOROLOGIA FAMILIAR

La mare de la Iolanda preveia el futur. Sense adonar-se’n veia tot el que havia de passar als seus fills. El seu propi futur no el veia, si de cas l’intuïa i tant bon punt l’intuïa l’oblidava. Però amb els seus fills era diferent, la preocupaven i els estimava amb desfici, per això cada cop que li venia algun entrebanc als fills no sabia mossegar-se la llengua i el deia en veu alta. Sobretot li passava amb la Iolanda. Així per exemple, un dia que plovia fort, quan la Iolanda es preparava per anar a l’escola, la seva mare li va dir:

-Pren el paraigua, filla meva, però no evitaràs quedar-te xopa, sobre tot dels peus. Els tolls són inevitables.

I la Iolanda va agafar el paraigua i se'n va anar decidida cap a l'escola. Li va passar que, mentre era asseguda esperant l'autobús, va veure la seva amiga que venia sense paraigua rebent tota la pluja, i la Iolanda, que és de cor tendre, va anar a buscar-la amb el paraigua a la mà i en baixar de la vorera es va posar dins un toll que li va mullar tots dos peus i les cames gairebé fins als genolls. L'amiga, que ho va veure, se'n reia per sota el nas: "Volies protegir-me a mi de la pluja i la que ha quedat ben xopa ha estat tu!" La Iolanda callava i amagava algunes llàgrimes als ulls. Ja estava avisada, ja li havien dit que els tolls eren inevitables.

Va passar una altra vegada que havia d'anar d'excursió amb la classe. La mare li va dir que anés amb compte amb els entrepans que s'enduia, que li caurien per terra i no se'ls podria menjar.

La Iolanda se'n va anar tranquil·lament perquè havia decidit no escoltar més la mare, i quan va ser l'hora de dinar se'ls va atansar un gos que bordava i grunyia. De l'ensurt a la Iolanda li van caure els entrepans de les mans i al gos li va faltar temps per menjar-se'ls. La Iolanda es va quedar sense dinar. La mare, com que ja sabia el que havia de passar, li tenia preparat a casa un sopar d'allò més bo. La Iolanda quan va ser a casa va explicar amb resignació: "Mare, m'ho he passat d'allò més bé, però tal com tu m'havies dit m'he quedat sense dinar".

De tant endevinar-li les coses, la mare i la Iolanda es quedaven sense conversa. La mare, gairebé abans que la Iolanda digués res, ja sabia el que li havia de dir i la Iolanda, és clar, ni s'atrevia a parlar, i la veritat, amb prou feines s'atrevia a preguntar. Però la mare no callava mai: de bon matí ja

explicava el que havia de passar durant el dia, ho explicava fil per randa, i com que era ja hem dit *mig visionària*, ho encertava tot.

Si la mare hagués estat més llesta i més espavilada, segurament s'hagués pogut guanyar la vida amb aquest do que li donava la natura, però a aquella senyora només li capficaven els fills i només tenia ulls per ells.

Així va passar que quan la Iolanda va fer divuit anys, de matinada i sense dir res a ningú va fer les maletes i va marxar de casa dels pares. Va ser un dia trist i de nervis.

El pare va trucar a totes les amigues de la Iolanda per si en sabien res, volia trucar a la policia però tampoc hi havia cas perquè ja havia complert la majoria d'edat. Al pare se li va quedar el cor encongit i naturalment culpava de tot al mal costum de la mare de predir el futur. La mare callava i escoltava els crits del marit en un racó. La mare no plorava perquè ja sabia el que havia de passar; en mig de tants nervis era la que estava més tranquil·la: "Mira, marit meu, no cal cridar a ningú ni avisar a ningú. Això havia de passar per que la Iolanda ja és una dona i la vida és així, m'entens?" El pare somicava i no entenia res. No li va retornar la calma fins que la filla va trucar només per dir que estava bé i que no patissin per ella. Tots sofrien per ella i la mare, encara que la Iolanda no fos a casa, cada matí al mirar-se al mirall per pentinar-se veia el que li passaria aquell dia. No volia fer-ho però tampoc ho podia evitar. Quan preveia per la seva filla un dia feliç, somreia satisfeta i ella també se'n sentia, de feliç; si per contra li veia un dia una mica complicat, perquè de dies n'hi ha sempre de tots colors, la mare perdia la gana i s'enfadava per qualsevol cosa.

I així, encara que la filla fos lluny de casa i sense saber ben bé com, la mare sentia que la tenia sempre a prop. Encara que fos una dona feta i dreta, la mare la senti com la nena que havia estat sempre al seu costat.

A aquells pares els quedava el fill, però tan bon punt el fill es va fer gran, la mare va deixar d’endevinar el futur a ningú. Per això aquella mare es anar quedant sola només amb el pensament de que les nenes, per més lluny que marxin, mai marxen de casa del tot. Ara la filla truca a la mare sovint i riuen juntes de veure com les prediccions es van complint i juntes es van donant bons auguris per què la filla també ha resultat ser visionària: ella també ha estat mare.

LA SECTA DEL TEATRE

Arribaven al poble quasi bé sense fer soroll d’una manera invariable per les mateixes dates. Alguns habitants ni se’n recordaven, d’ells; d’altres els enyoraven.

Arribaven en silenci, fent poc soroll; s’instal·laven amb les seves caravanes als afores i allí es ficaven la roba de la feina, preparaven els seus estris de treball i anaven per tot el poble anunciant el seu espectacle.

Començava així l’esquizofrènia de les funcions multicolors.

Les àvies de la secta es quedaven a les caravanes cosint els vestits, apedaçant-los i ficant-hi cintes de molts colors. Els avis es quedaven adobant els instruments que havien d’animar les funcions i que calia reparar. Els més menuts s’entretenien jugant amb els gossos que invariablement cada any els acompanyaven: eren grossos lluents, intel·ligents i de bons costums.

La primera nit era per anunciar les representacions que havien de fer i la gent del poble s’aglomerava al voltant de la secta; els nens a primera fila seguien les danses dels tambors com hipnotitzats. El poble s’omplia de color i de música i per uns dies els homes oblidaven el futbol i les dones les telenovel·les, i sortien al carrer tant si plovia com si feia sol.

La secta del teatre semblava que no dormís mai enllaçant una funció rere l’altra.

Feien malabars amb tot d’estris estranys i per molt increïble que sembli cada any que visitaven el poble les funcions eren diferents, els vestits eren diferents, és clar, els menuts eren més crescudets i els avis més vells, però no hi faltaven cap any.

I ja ho hem dit, l’esquizofrènia de la festa durava tres dies ben bons. Eren dies en que els més petits del poble perdien la son i la gana perquè es delien per seguir la secta i no perdre’s cap de les funcions tan variades que oferien. Oblidaven la tele i els ordinadors i sortien al carrer.

Els més joves també volien vestits com els que portaven aquella gent i les mares havien d’explicar-los que aquells vestits eren molt complicats de fer i que elles per més que s’esforcessin mai podrien cosir tan bé com les mares de la secta i no tenien més remei que conformar-se a sortir al carrer com a molt amb els vestits dels diumenges.

Realment la gent de la secta menjava d’una manera invariable. Els del poble no menjaven perquè tothom volia ser al carrer! Els de la secta creien que allò que un dia va escriure Jorge Luis Borges sobre els pobles de la Pampa argentina podia servir perfectament per a tots els pobles del món: “*Todos los pueblos son iguales, incluso en lo de creerse diferentes*”, encara que no té per què ser cert ni molt menys, però ells ho creien i per això quan veien que ja havien fet riure prou a tots els habitants del poble i ja havien recollit uns quants calerons recollien totes les andròmines que els acompanyaven i s’acomiadaven fins l’any vinent (si Déu volia, naturalment).

Tornava el silenci al poble i els seus habitants tornaven a les seves rutines: els pobres continuaven sent pobres i els rics continuaven sent rics, però durant aquells dies de disbauxa, música, colors, malabars, jocs de mans, teatre i comèdia tots havien rigut junts i quasi per igual. I es diria que aquells dies el poble se sentia el melic del món si no fos perquè amb això de la Internet i els missatges instantanis qualsevol racó pot ser el melic del món.

La secta del teatre se n’anava amb els seus gossos ensinistrats i fins i tot els gossos del poble sentien que havien après alguna cosa nova, si més no havien olorat olors noves, i els gossos de la secta també havien après quelcom dels del poble; ja sabem que els gossos són molt llestos i senten els trons i les tempestes per endavant de les persones, segurament fins i tot per endavant de l’home o la dona del temps quan ens avisen per la televisió, que al cap i a la fi no és més que un teatre fàcil en alta definició.

FEINES

Treballava, en aquell temps en que encara era jove, fent enquestes pel padró. El barri que em van assignar ocupava poca superfície en el terreny però estava densament poblat. Grans blocs de catorze pisos anaven a estimbar-se contra el cel, gairebé tapant-lo, en un monticle al extrem oest de la ciutat.

Als peus dels blocs, per l’est, planejava la gran urbs fins al mar. Per darrere, a ponent, encara pujava una mica més la muntanya, amb herbes i matolls esperant la següent especulació del terreny per fer noves moles de ciment, ciutats dormitori.

Per arribar-hi tenia un bon tros de metro i un altre de caminar, i després ficar-me en aquells pisets, a les intimitats de les famílies. Esbrinar quantes persones es posaven en tants metres quadrats, quins eren els seus treballs, les seves ocupacions… Havia de deixar els fulls del padró i recollir-los al dia següent, però la gent és amable i ociosa i m’invitaven a entrar, em

contestaven i em preguntaven. Tantes persones havia vist al final del dia que la ment se'm ennuvolava!Al dia següent m'explicaven facècies d'aquell veí o d'aquell altre.

Algú, sospitosament amable, em va oferir feina com a acomodadora en una sala de cine X, entenent que fer preguntes era ordinari i fins i tot complicat. Res a veure amb la quantitat de gemecs que es poden comptabilitzar a les fosques, però no quedava bé anant-ne prenent nota "in situ". No la vaig acceptar per la moral cristiana que feia poc havia "adoptat". Certament vaig deixar pisos per consultar, perquè no hi trobava mai ningú o perquè no volien que fiqués el nas en les seves vides per omplir unes enquestes molt farragoses de l'ajuntament.

Quasi ni recordo, com és natural passat tant de temps, la quantitat d'històries personals que em van explicar aquelles bones gents -la veritat, trivials, reals com la supervivència en un mitjà hostil com la meva pròpia supervivència- per guanyar-me alguna cosa més que el bitllet d'anada i tornada des d'aquell barri marginal de la ciutat a un altre barri, igualment marginal, en que en aquell temps tenia el meu humil allotjament.

Va haver-hi una visita, però, que va deixar marca en el meu cervell més que cap altra. Ho fa en aquests moments.

El pis tenia una llum inusual, com si estés a punt d'una revelació. Em va atendre un home jove amb bata d'estar per casa. Com si hagués estat esperant-me em va invitar a entrar, i com en altres cases també ell em va oferir seient i un refresc. Sense presentar-se em va començar a parlar amb una veu serena que semblava que vingués d'un altre món. Em va sorprendre el seu to de veu i la seva manera d'enraonar sense gairebé gesticular. Va

parlar molta estona i amb paraules a les quals no podia prestar atenció perquè les entenia vagament, com si fossin en un altre idioma. En un moment donat em va esmentar un canvi personal que la vida em preparava, que només havia de tenir paciència. Jo observava amb una mica de por i d'impaciència els grossos volums damunt del moble del menjador titulats "Els mèdiums". No hi havia cap altre llibre a la prestatgeria, ni tan sols el directori de telèfons de Barcelona ciutat. En fi, una enciclopèdia que parlava dels esperits! Els meus ulls anaven i venien dels llibres, que em semblaven màgics, als ulls d'aquell home, que em semblaven encara més màgics. Se'm va posar la pell de gallina, i per poc no em vaig marejar. Aquell home podia veure el meu futur? Era una persona normal la que em parlava o era un esperit qui ho feia a través d'aquella persona?

No em vaig atrevir a preguntar ni a dir res. Era com si el temps s'aturés amb aquella conversa i ja no hi hagués d'haver ni més passat ni més futur, com si hagués de seguir el món en un inaguantable present. La que devia de ser la seva esposa va entrar a la sala, arrossegant els talons potser expressament, i vaig despertar d'aquell somni espantós. De fet, en vàrem despertar tots dos i vaig poder tornar a la realitat: a les enquestes del padró. Em vaig acabar el refresc i vaig marxar no sense abans donar les gràcies, com és costum en mi.

Vaig marxar sufocada i confosa, i no vaig tornar a fer més aquella feina que en un obrir i tancar d'ulls em va semblar infernal. Per això també les enquestes del padró van quedar incompletes. Tot i això m'havien parlat d'un futur millor! Això també era de profit i d'agrair!

Aquests fets van passar fa uns vint anys, i jo encara era susceptible a enganys i confusions, però la meva vida va seguir endavant i vaig oblidar aquell treball d'inacabables preguntes i de tafaneries. Em vaig submergir altre cop en el dia a dia de la supervivència, com qualsevol altre mortal.

El cas és que ara treballo en una residència d'avis. Em toca atendre'ls en moments d'alegria i també en l'agonia de la mort i en el silenci. Sento entre els que encara estan vius un murmuri de queixes, de dolors, un murmuri en definitiva d'esperits vagant. Aquesta agonia dels vius que no acaben de morir-se i van suportant el seu cos, sempre enganxats a la malaltia, em fa tan mal o més que les queixes dels qui ja són morts.

Ara només trobo consol en l'absurd dels contes de Pere Calders.

PLUJA ENRERE

Corria amb la bicicleta carretera amunt. Suava i esbufegava i la pluja el perseguia per darrere. Davant seu un Sol lluent, rere la pluja fina. No es podia aturar perquè la xicota l'esperava al poble i mirava enrere amb recança i es preguntava estranyat per què a ell no li tocava la pluja.

Però aquell moment era així, la pluja el perseguia, el perseguien els nuvolots i l'aigua no el tocava. Hagués volgut aturar-se a mirar si el ruixat l'atrapava, però la noia l'esperava i no volia fer-la esperar massa perquè l'amor és capriciós i a cops fa males passades, i ell l'estimava.

Quan va arribar al poble ella estava asseguda al pedrís de casa seva i es van saludar amb un somriure. I va començar a lluir un Sol espetegant, es van desfer els núvols i va brillar la terra resseca per la sequera.

Es van abraçar. La mirava: tan bonica, els ulls pintats i els cabells tan ben pentinats, la seva colònia preferida, ja sabem: “No hi ha millor poesia que una dona presumida”. Van anar caminant fins al poliesportiu, on s'acabava el poble. Què podien fer? A ell li hagués agradat anar a collir unes quantes flors, potser farigola. Quines flors? Mirava per tot arreu i la terra era ben seca. Perquè la pluja havia quedat enrere? Amb un gest d'impotència el noi es va posar a plorar suaument. La noia el mirava i no l'entenia, o potser sí, i ell recordava les paraules de la seva mare quan era petit, encara que no les entenia: “Plora, fill meu, plora. Les llàgrimes ens fertilitzen i ens fan més forts. No tinguis mai por de plorar. Les llàgrimes ens redimeixen”.

Llavors va ocórrer el miracle, el cel es va omplir de núvols grisos i l'aigua va caure per beneir l'indret. Van anar al bar del poble i amb la companyia dels vells que jugaven a la botifarra van fer plans de futur. Van acordar que es guanyarien el pa amb la suor dels seus treballs i que, si arribaven a vells, ell

aniria a fer la botifarra en aquell bar amb els seus companys de sempre, mentre ella escriuria les seves memòries pels néts que haurien de tenir.

Els vells els miraven amb certa indiferència mentre demanaven als Déus que el dia de la seva mort fos un dia plujós com aquell per poder descansar amb tranquil·litat i amb pau, mentre feien anar les cartes amb alegria silenciosa, agraint amb silenci el regal d’aquella pluja sobtada i tan esperada. Quasi no parlaven per por d’espantar els núvols, mentre a la tele del local només deien bajanades que a ningú importaven.

QÜESTIONS DE FE

El poble estrenava capellà. Era un capellà jove amb idees innovadores per als feligresos. Va trencar amb l'antiga idea de donar la sagrada forma a la boca en lloc de fer-ho a la mà, com s'havia fet des de tant de temps enrere. També va decidir que els homes i les dones poguessin seure allà on els vingués de gust, i no per sexes i per separat. Aquest fet va propiciar que els matrimonis tornessin a sentir-se més aprop, i participessin plegats de la missa. Va canviar algunes cançons eclesiàstiques dotant-les de ritmes més moderns. El canvi també va afectar els salms, que es van tornar més emotius i divertits, alhora que més ben harmonitzats, i és que el capellà havia estudiat solfeig mentre es recuperava d'unes galteres.

I va ser que un dia, mentre donava la comunió, i els beats i les beates amb les seves veus cridaneres demanaven l'ajut i la comprensió i segurament el perdó de Déu per ser uns mortals tan ignorants amb càntics, una nena es va desmaiar de tan transportada que estava perquè la fe extrema té aquests defectes, de transportar gratuïtament. Les amigues que l'acompanyaven van fer petits xiscles i els càntics es van aturar. La mestra d'escola va córrer a auxiliar-la i el capellà va parar de donar la comunió dient sense parar: "Porteu-la al meu llit!" I el poble, que no entenia res, va començar a repetir la frase com si fos un salm.

Se la van endur, i la comunió i els càntics van retornar mentre la nena també retornava a ella mateixa a la cambra del capellà, estirada al seu llit.

Era com si se sentís pecadora davant d'aquella fe tan inversemblant que sortia dels càntics del poble excessivament fidel a ell mateix.

El cas és que d'aquells fets i d'alguna altra lipotímia més, el capella va penjar les sotanes i es va casar amb una noieta de les que s'asseien sempre a primera fila. El fet es va comentar per tot el poble a practicants i no tant, però ningú va dubtar de la fe d'aquell home. Veient-li l'interès per l'esposa i els fills que van tenir, els cristians del poble prenien exemple i en comptes de passar tant de temps escoltant la Paraula de Déu, el passaven amb llurs famílies. I ningú tampoc podia dubtar ni criticar la fe d'aquells que deixaven d'anar a missa.

LA DONA DELS ANELLS

Un rètol a l’entrada deia: “Prenguin número”. Aquesta ha estat la solució més senzilla als problemes de les cues i les tandes mal donades a les sales d’espera.

Sota el rètol havia un petit aparell adossat a la paret d’on penjava una tira de paper amb números impresos amb tinta negra. La Susanna va estirar i trencar un número. El 33. A la paret del davant rere un mostrador hi havia escrit amb bombetes de color groc pàl·lid el número 27. No hi havia motiu per enraonar, cadascuna de les persones que esperaven sabia el seu número i per tant el seu torn.

La Susanna va seguir amb la mirada les butaques de pell buides, buscant-ne una que fos més del seu gust.

Va dir en veu alta que va ressonar per tota l’estança.

-L’última, sisplau?

Ho va dir per inèrcia, perquè estava poc acostumada a la comoditat dels expenedors de torns.

Una noia amb el cabell vermell va aixecar distretament els ulls de la revista que tenia entre les mans i va contestar també per inèrcia.

-Jo tinc el 32.

La Susanna va decidir finalment seure al seu costat mentre mirava de reüll la revista.

La dona dels cabells vermells portava les ungles de les mans pintades de blau i els dits plens d'anells. N'hi havien potser dues dotzenes entre les dues mans. Alguns eren de metalls fins i uns altres de simple quincalla.

N'hi havia un en especial que va despertar l'interès i la curiositat de la Susanna. Era d'estil recarregat encara que amb línies suaus. El cercle de l'anell era d'un centímetre poc o molt d'ample. Sortia de l'anell, de entre dues pedres turqueses, un arc i una fletxa que arribaven fins a la meitat de la segona falange del dit anular. L'enginy de l'orfebre va deixar la ballesta en tensió i la fletxa a punt de ser llançada, com qui diu buscant un blanc. Per davant d'aquest treball de joieria, les pedres blaves eren com dos ulls que espiaven. La longitud que tenia la fletxa obligava a tenir el dit lleugerament corbat de manera que impedia a la mà el moviment d'obrir-la completament, però a la noia no semblava importar-li gens.

-No et molesten tants anells?

La Susanna ho va preguntar amb desimboltura i just un moment després de preguntar va comprendre la ingenuïtat de la pregunta, però ja era massa tard. La noia del cabell vermell va deixar caure la revista sobre els genolls i la va mirar amb una mica de sorpresa. L'avorriment de l'espera la va respondre.

-Ja hi estic acostumada. M'agraden els anells, em fan sentir atractiva. -va respondre amb rapidesa.

La Susanna va pensar que tenia al davant una bona conversadora i va prosseguir amb les seves preguntes.

-Així? És la teva manera d'atreure els homes!

La noia del cabell roig i els anells a les mans va riure sense ensenyar cap dent.

-Aquesta i moltes altres. Si vinc a l'esteticista a depilar-me també és per això. El mateix que tu i que totes.

-A mi m'agrada veure'm bonica i amb això en tinc prou. No pretenc atreure a cap home.

La Susanna començava a sentir-se confiada i mentre responia això la curiositat es va despertar en ella mentre agafava les mans de la seva interlocutora per mirar millor els anells.

- Perdona la confiança. –va dir.– És que em criden l'atenció.

Totes li agradaven però en especial el de les turqueses i la fletxa. La dona dels anells ho va endevinar de seguida i ho va dir.

-T'agrada aquest, oi? Ja ho veig. És el més elegant. Vols provar-te'l?

La Susanna va poder comprovar per ella mateixa com la fletxa era una mica corba i obligava a la mà a quedar una mica tancada d'una manera antinatural.

Entre la indiscreció de la Susanna i l'avorriment de l'espera a la noia li van entrar ganes d'enraonar.

-Aquest anell que tant t'agrada me l'ha regalat el meu promès. Me l'ha portat del Líban.

Líban... Va pensar la Susanna en silenci intentant imaginar la ciutat de Beirut entreteixida per milers d'habitants de diferents religions, amb les seves esglésies i les seves mesquites i el seu port al Mediterrani per on naixia el sol. Es va permetre somiar amb la civilització fenícia de grans mercaders i amb l'imperi Otomà...

-Hauria de ser per a ell per qui em posés bonica però no ho és.

Els somnis de la Susanna van desaparèixer en un moment.

-Ah no? I perquè?

-Ja t'ho pots imaginar, del Líban no sols es porten anells i records. Feia de maleta humana traficant amb drogues i el van detenir a la frontera italiana intentant arribar a Espanya.

La Susanna va tornar a la realitat de cop i va acabar pensant en les cruentes guerres civils i en els refugiats palestins en busca d'una mica de pau. De sobte aquella dona li va semblar un ésser desconsolat, amb una historia d'amor amarga, però coneixia les formes normes de cortesia i va continuar la conversa sense demostrar sorpresa.

-I en té per molt temps a la presó?

-El mes que ve ja serà aquí.

-Així aviat estarà amb tu.

El marcador dels números feia una estona que estava aturat en el 30. Va entrar a la sala una senyoreta amb bata blava d'uniforme que es va dirigir a les persones allí reunides.

-Disculpin, hauran d'esperar una estona perquè les noies esteticistes han d'anar a esmorzar.

Ni a la Susanna ni a la seva conversadora va semblar afectar-les massa. La noia dels anells va fer un gest senzill, el just per comprovar que el seu número era el següent i com que encara pensava en les últimes paraules que havia sentit, va trencar en un riure desmesuradament estrident pel lloc on es trobaven.

-Estar aquí només vol dir estar a Espanya però no estar al carrer al meu costat. Còrdova no és més que una altra ciutat d'aquest país, i no sé en quina penal haurà de complir condemna...

La Susanna es va quedar un xic atordida. L'anell estava entre les seves mans i les de la propietària. Totes dues el subjectaven amb temor i una mica d'inseguretat, com si guardessin un secret antic i tendre al mateix temps, un secret que parlava del pecat i el seu desig de perdó i redempció a través d'aquell objecte. A la Susanna se li va posar la pell de gallina fins al punt de sentir-se contaminada per una condemna que a ella ni li pertocava ni es mereixia. Amb gest passat i cansat el va tornar delicadament a la seva mestressa posant-lo al dit anular de la seva mà esquerra, que era el lloc on pertocava, i va sentir que es treia un pes de sobre i una culpabilitat en el seu cos.

-Aviat sortirà de la presó i tornarà a estar amb tu -va mussitar la Susanna amb to preocupat-. Tornareu a riure i a estimar-vos de nou.

- Però tinc por per ell, quan surti seran els mateixos drogoaddictes, els seus clients de sempre, els que el busquin i el facin tornar amb les seves feines de traficant.- Va continuar amb to decidit. – Jo ja no l'espero!

La Susanna de sobte es va sentir tendra amb aquella història d'amor que li explicaven. No l'esperava i tot i això duia el seu anell. Pensava que el

contacte real amb un home fos potser pitjor que l’absència que vivia aquesta dona.

Va pensar que l’amor era tan cec que quan més lluny tens a la persona estimada més enamorada s’està, que en el record s’estima millor que amb el contacte diari.

-Però... us deveu d’escriure cartes, oi?

- Ell m’escriu sovint però jo no el contesto mai. Ja sé que quan surti sabrà on trobar-me.

La Susanna en aquell moment mirava tots els anells. Serien tots del mateix home? O hi havia rere cada un d’ells una historia d’amor diferent? Volia preguntar però la prudència la va retenir. La historia de l’anell amb les turqueses, l’arc i la fletxa semblava bastant trista. Potser, va pensar, no tots els anells fossin de la mateixa persona, no fossin igualment tan tristos o potser, va pensar acte seguit, no seria millor que tots fossin de la mateixa història d’amor donant-li així més força? Però no es va atrevir a preguntar.

Hi havia un anell que només era un cercle fi i prim; un altre estava ple de forats romboïdals; un tercer era una dona que descansava despullada al voltant del dit; en un altre en el cercle hi apareixien dibuixades en un baix relleu un sol, una muntanya i uns animals que pastaven; un altre estava ple d’inscripcions jeroglífiques, com aquest n’hi havia dos; un altre era de color groc cridaner.

-Ja no l’espero. –va tornar a dir la dona dels anells.

La Susanna es va sentir per un moment una persona de recursos per portar aquella conversa que li semblava apassionant.

-A les presons hi ha molts presos, segurament sortirà aviat. Només que tingui una mica de sort i d’interès estarà treballant i guanyant-se la vida honradament com qualsevol ciutadà més.

Les revistes feia estona que descansaven sobre la tauleta i una senyora d’edat que estava asseguda al davant també l’havia deixada i escoltava atentament com qui no sent res, però va ser prudent i no es va posar en la conversa, que va continuar essent no més de dos.

La dona dels anells va contestar amb aire cansat.

-Malament, molt malament. Millor que ell no ho sàpiga perquè es deprimirà molt. Tots els seus amics són a la presó. Què farà ell, fora?

-Jo pensava -va contestar la Susanna- que a les presons s’hi estava malament, que són un càstig.

-Sí que són un càstig, però sobretot pels que esperem fora, o potser vagi a caràcters, hi ha qui tem de veritat la llibertat.

A la senyora del davant, presumiblement la 34, li van brillar els ulls però no va dir res. Van passar pocs minuts i es va tornar a emprendre la feina i la sala es va tornar a impregnar de l’olor enganxosa a cera calenta que recordava un altar amb les seves ofrenes en forma d’espelmes que són una pregaria i un anhel de fer realitat un somni.

A la dona del cabell vermell, les ungles de color blau i les dues dotzenes d’anells als dits li va tocar el seu torn. Al sortir no va dir res, només es va acomiadar de la Susanna amb un lleu moviment del cap com correspon a les relacions incompletes i de poc interès.

Quan la Susanna va entrar a la cabina de depilació l’esperava l’esteticista amb un somriure i li va parlar sense embuts.

-La seva amiga no l’ha esperada però m’ha deixat una bona propina perquè l’atengui d’una manera preferent.

-No és la meva amiga. –va contestar la Susanna especialment confosa, sobre tot pel que havia dit de la propina.

L’esteticista va seguir.

- Ah, sí! M’ha deixat això per a vostè. Diu que se l’ha oblidat a les seves mans mentre parlaven.

Li va mostrar un anell que semblava de plàstic, d’un color groc cridaner.

- No sé quina història m’ha explicat de que és un regal del seu promès que està tancat al psiquiàtric però que el mes que ve ja serà fora. Segurament deu ser una broma, no?

La Susanna va callar, allargà la mà i es va ficar l’anell al dit anular de la mà esquerra. S’estirà, silenciosa, al llit d’estètica i sense èxit va intentar relaxar-se. Quin estrany símbol, si l’havia, guardava aquest altre anell? Pel seu gust hagués volgut dormir.

ANÈCDOTA

Els nens havien quedat a l'escola i a la cafeteria ens reuníem les mares de sempre a fer un petit esmorzar fora de les obligacions rutinàries de la llar. Aquell esmorzar entre amigues també era una petita rutina però cada dia hi havia alguna que altra anècdota nova segons la boca que l'expliqués. Aquell dia jo tenia moltes ganes d'explicar la meva i de ser escoltada, i ho vaig aconseguir:

"Després de sopar i de la dutxa i de passejar una estona, els meus fills es ficaven al llit en aquella habitació estreta, amb un llit a cada costat i al mig la tauleta de nit i sobre la tauleta la finestra que donava al cel obert sense taulada. Jo m'asseia a terra amb l'esquena repenjada a la tauleta, i amb les mans agafades a les mans dels meus fills els cantava cançons o els explicava contes.

Els devia estar cantant una cançó de Joan Baez, aquella de "Gracias a la vida" que els agradava tant, quan el meu fill petit em va dir.

-Mare, a l'escola hi ha una nena que té leucèmia. Ella ja ho sap i també que no tardarà en morir-se, però és la primera de la classe en gairebé tot, estudia molt i és la més llesta i la preferida de les mestres.

Em vaig quedar amb la cançó als llavis i vaig fer un moment de reflexió:

-Fill, t'has fet gran de cop."

PROMETATGES DE FUM

-Mare, jo el que vull dir és que no t'enfadis per si no sóc bon estudiant ni trec bones notes. Jo no vull estudiar tant, no vull ser el consentit de les mestres ni el primer en res, jo vull tenir molts amics i poder riure de les coses que les mestres ens diuen que són molt importants i serioses. Mare, jo el que vull és viure molts anys...

La meva filla a l'altre llit va riure una miqueta mentre em premia la mà i va dir:

-Jo, mare, també vull viure molts anys però voldria cada any i cada dia poder aprendre coses noves, ser una mica més seriosa i no perdre mai les

ganes d’aprendre coses noves encara que les mestres no em mimin, ni sigui la primera de la classe.

Vaig tornar a callar i vaig intentar fer un altre moment de reflexió:

- Bé, massa confessions per una sola nit, millor serà que continuï amb la cançó.

I al meu fill a l’altre llit va riure una micona mentre ell també em premia la mà.

Quan tots dos van ser ben adormits els vaig besar els ulls. I com que el menjador era en silenci vaig encendre el televisor. Feien un debat sobre els possibles avantatges de fumar i els possibles avantatges de fer-se ex fumador.

Vaja nit de misteris!

Vaig encendre una cigarreta i em vaig deixar endur per d’hipnotisme dels cercles de fum mentre esperava mandrosa l’arribada del marit a casa. En la vida qualsevol cosa que un fa o decisió que pren és motiu per aprendre coses noves, tant si hi ha soroll com si hi ha silenci.

Envejava la innocència dels meus fills. Amb l’intent de ficar l’índex pels cercles de fum com si fossin anells de prometatge, em va venir al cap la lletra de “Mai trobaràs el teu príncep blau”, dels Sopa de Cabra. Era una cançó molt més encertada per aquell moment que la tan famosa de Joan Baez, i vaig començar a taral·lejar-la. Mentre ficava el dit a cada anell de fum, deia en veu alta els noms dels meus amants.

Al darrer cercle, va arribar el meu marit.

LA CLARA A OLOT

La Clara es despertava pel matí amb un xic de neguit i amb ganes de sortir de casa. A cops la imaginació era tan rutinària que només pensava en anar a comprar tabac i feia cua a l'estanc del poble en companyia d'alguns i d'algunes altres amb els que es deia bon dia. Com que era nova en aquell poble volia fer veure que *la bitllava,*

allò que vol dir *tenir virolla* en llenguatge de Tàrrega i, d'una manera més senzilla, tenir diners.

I si podia comprar-se dos purets no es conformava amb un.

Amb certa parsimònia s'asseia al banc de pedra, fred o càlid segons com era aquella matinada, i es distreia amb el paisatge del poble que li acabava de donar la benvinguda i s'encenia un puret com qui feia una cosa d'importància mentre repassava mentalment tots els psiquiatres que l'havien tractat des dels vint-i-tres anys en què li van diagnosticar esquizofrènia fins aquell moment en què respirava en aquell poble de la Garrotxa amb cautela la part d'aire que per les constel·lacions celestes vitals li corresponia de respirar intentant no ofendre a ningú. Quan el puret era acabat i després de visualitzar el transcurs de la seva vida amb l'etiqueta de malalta mental es prenia el medicament prescrit amb una mica d'aigua, tal i com li havien dit sempre metges i infermeres sense ni mirar-se els prospectes en les capses de cartró que acompanyaven al medicament ni els seus efectes secundaris, amb menys neguit encenia el segon puret d'aquell dia un tant humit tot vigilant el gos mandrós que compartia amb la seva filla i amb la seva néta i il·lusionant-se en llurs futurs feia repàs de la seva vida laboral quan encara treballava i entre visita i visita als metges i les farmàcies s'havia de guanyar la vida i tirar amunt els fills. Així recordava els cuiners borratxos i per què no dir-ho a cops fins i tot perillosos amb qui li va tocar treballar i els plats amuntegats en piques que sovint semblaven quasi impossibles de netejar però que cada dia s'acabaven netejant i després una altra pastilla.

El gos feia cas a la Clara a la placeta del poble, no pas com aquells cuiners que tan sols sabien escridassar-la per fer-la córrer.

Es van acabar els purets del dia i sortia el sol i com que en aquell poble va fer una amiga de l'església evangelista que la tractava bé i l'ajudava es va encomanar en silenci al “Setè cel” d'en Jaume Sisa pregant-li que per difícil que li anés la vida no la deixés mai sense imaginació ni sense somnis i amb el mòbil a la mà es dedicava a fer fotografies dels racons bonics de Sant Joan les Fonts que després ensenyaria a les veïnes. La Clara va canviar de domicili com qui canvia de roba, les pastilles i els records antics eren els mateixos, però havien canviat els paisatges i les circumstàncies i també les il·lusions i els anhels, que eren renovats i més sincers. La Clara era àvia per part de la seva filla, una lliçó nova que li donava la vida i era tan forta la il·lusió que acabava esperant més nets si de cas de part del fill.

I en aquella hora en què els nens i les nenes del poble anaven a escola va treure una llibreta i un bolígraf de la bossa de mà on duia les pastilles i l'aigua i es va posar a escriure una història.

La història deia així:

“Ahir vaig veure pondre el sol per l'horitzó de les muntanyes callades des de la galeria de casa i vaig imaginar nens i nenes que feien forats a la sorra d'una platja com qui busca el sol per l'interior de la terra i no pel defora. Estaven tan absorts en aquest treball de fer forats buscant el centre del planeta que no sentien la calor desmesurada ni el tràfec de la gent gran que tothora es queixava de les inclemències de la calor de l'estiu, i la canalla fent forats a la sorra van fer brollar un doll d'aigua on es remullaven els peus i xipollejaven alegres i entre aquests nens i nenes hi havia els meus néts contents d'haver nascut i tenir una família que els estimava i els protegia tot i les inclemències d'aquella calor d'estiu que atordia els més grans i divertia els més xics”.

La Clara va quedar contenta amb la petita història que va escriure en aquell tros de paper i la guardar dins la bossa com qui guarda una gran idea de tan senzilla i simple i se'n va anar caminant camí com qui vol passar desapercebuda en un món on és del tot impossible passar desapercebut ni en l'hora de la mort. Caminava cantant la cançó “Història certa dels set cels” i els gatots del carrer semblava que se li acostaven a escoltar-la i a empipar al gos que com que era llest tenia paciència, potser tanta com en tenia la Clara que es prometia en seu interior que algun dia no massa llunyà havia de deixar de fumar del tot del tot perquè essent àvia comprenia la importància de la salut més que no l'havia entès abans.

LA PRIMERA PLUJA DE TARDOR.

Amb amor per la meva filla Kader Kadriye.

Ens separaven tres-cents kilòmetres poc o molt i era tant gran l'enyorança que tenia de tu que em vaig calçar les botes de muntanya i vaig sortir decidida al carrer.

Vaig encetar el camí amb fermesa, al mapa Olot era aquí al costat i l'home del temps l'acaronava quan ens feia els pronòstics i en aquell cel de matinada de primeries de tardor només hi havia tres núvols endormiscats.

No va ser fins quan vaig estar a Cervera i va començar a ploure quan vaig comprendre que potser Olot quedava molt lluny de Tàrrega. Els que van inventar els mapes eren uns mentiders, ho veien tot pla i a l'abast dels meus peus i m'havien enganyat. Havia de tornar cap a Tàrrega a quedar-me sola amb l'enyorança de tu i el teu somriure. Potser si no hagués plogut no hauria vist les distàncies i en aquell moment en què les veia em vaig quedar allà plantada a l'entrada de Cervera amb les meves botes de muntanya bevent-me la pluja a glops com qualsevol boja perduda en l'enyor d'un somriure teu.

LA PLUJA

La Joana complia els 104. Des que va fer els 60 li havien diagnosticat un càncer d'úter i va resignar-se a morir, però va anar fent anys, un rere l'altre, sense que li arribés el desenllaç de la mort.

Avui en feia 104 i plovia sense pressa. Tenia fills, no va voler ser massa egoista i només en va tenir dos, que ella sentia que era el més bonic que havia fet en la vida, però des que va complir els 100 va decidir viure sola. Amb els dolors i malestars propis de l'edat tan avançada no li faltava mai l'optimisme ni una cançó a la boca, i avui que plovia va treure un tamboret al pati i es va asseure despullada sota la pluja, amb aquella nuesa extravagant de persona vella.

La Joana es va imaginar un món a l'inrevés. Veia els continents del planeta, en lloc de per fora de l'escorça terrestre, per la part interior. Veia el globus terraqüi com una esfera tancada on la pluja rebotava i queia fent remolins cap a l'interior, i ella al mig rebent la part que li pertocava, i no era una vella sinó una estrella de les que es veuen per la nit des de qualsevol punt d'aquesta bombolla que ella imaginava. Va sentir la pluja que queia sobre la seva soledat provinent dels cinc continents, tants mars i tants oceans, i es va alegrar d'haver fet els 104 per poder descobrir en la seva imaginació aquella idea que li semblava tan redemptora i també es va entristir perquè ja no tindria temps d'explicar-la a ningú si és que algú hagués tingut paciència per escoltar-la i prou imaginació com per entendre-la.

I en silenci, sota la pluja càlida que queia sobre la seva pell despullada, va recordar els pares i la infantesa i els seus fills que per ser menys egoistes van tenir quatre fills cada un i es va dedicar a contemplar aquell univers tancat i finit fins que li arribés l'última hora que és la que tots els mortals esperem fent i desfent en el camí de la vida que ens és donada, tant si és llarg com si és curt.

Entendre aquestes rareses del món sense saber massa bé com explicar-les devia ser el destí de la Joana.